IZBOR RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA I PROCJENA U PODUZEĆU KOJE PRUŽA LUČKE USLUGE

Budalić, Antonio

Master's thesis / Diplomski rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:124:564036

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-28**

Repository / Repozitorij:

REFST - Repository of Economics faculty in Split

SVEUČILIŠTE U SPLITU

EKONOMSKI FAKULTET

DIPLOMSKI RAD

IZBOR RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA I PROCJENA U PODUZEĆU KOJE PRUŽA LUČKE USLUGE

Mentor:

Prof. dr. sc Ivica Pervan

Student:

Antonio Budalić, univ. Bacc. Oec.

Split, kolovoz, 2016.

SADRŽAJ

1 UVOD 4

1.1 Problem istraživanja 4

1.2 Predmet istraživanja 5

1.3 Svrha i ciljevi istraživanja 6

1.4 Metode istraživanja 6

1.5 Doprinos istraživanja 7

1.6 Struktura diplomskog rada 8

2 FINANCIJSKO IZVJEŠTAVANJE 9

2.1 Pojam financijskih izvještaja 9

2.2 Bilanca 10

2.3 Račun dobiti i gubitka 11

2.4 Izvještaj o novčanom tijeku 12

2.5 Izvještaj o promjenama glavnice 14

2.6 Bilješke uz financijske izvještaje 14

3 ISHODIŠTE RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA 15

3.1 Računovodstveni standardi i načela kao ishodište računovodstvenih politika .. 16

3.2 Međunarodni računovodstveni standardi 17

3.2.1 Postupak donošenja Međunarodnih računovodstvenih standarda 18

3.3 Hrvatski standardi financijskog izvještavanja 19

3.3.1 Temeljne pretpostavke i načela 20

3.3.2 Postupak donošenja Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja 21

4 RAČUNOVODSTVENE POLITIKE 23

4.1 Pojam računovodstvenih politika 23

4.2 Izbor i primjena računovodstvenih politika 24

4.3 Područja primjene računovodstvenih politika 26

4.4 Računovodstvene politike na području zaliha 27

4.5 Računovodstvene politike na području dugotrajne imovine i amortizacije 34

4.6 Računovodstvene politike na području prihoda 39

4.7 Računovodstvene politike na području potraživanja 41

5 IZBOR RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA NA PRIMJERU PODUZEĆA „Luka d.d. Split“ 46

5.1 Osnovne informacije o poduzeću 46

5.2 Financijski izvještaji poduzeća 47

5.2.1 Bilanca poduzeća „Luka d.d. Split“ **48**

5.2.2 Račun dobiti i gubitka **51**

5.2.3 Izvještaj o novčanom tijeku **53**

5.2.4 Izvještaj o promjenama kapitala **54**

5.3 Uspješnost poslovanja poduzeća “Luka d.d.” 54

5.4 Utjecaj računovodstvenih politika na području dugotrajne imovine i amortizacije na primjeru poduzeća „Luka d.d.” 55

5.5 Računovodstvene politike na području priznavanja prihoda 64

5.6 Računovodstvene politike na području otpisa potraživanja 67

6 ZAKLJUČAK 71

1 UVOD

1.1 Problem istraživanja

Računovodstvo je disciplina unutar svakoga poslovnog subjekta koja je zadužena za evidenciju brojnih poslovnih aktivnosti menadžmenta te prikazivanje istih u financijskim izvještajima. Računovodstvo u širem smislu, pored obuhvata povijesnih događaja i njihove analize, podrazumijeva i prognoziranje i planiranje budućih ekonomskih aktivnosti te procjenu mogućih rezultata tih aktivnosti Informacije o imovini, obvezama, kapitalu, prihodima i rashodima, uključujući dobitke i gubitke, zatim informacije o uplatama vlasnika i isplatama vlasnicima po osnovi kapitala u njihovom svojstvu vlasnika te o novčanim tokovima mogu se dobiti iz financijskih izvještaja.[1] Informacije koje se daju u financijskih izvještajima prezentiraju se prvenstveno radi vanjskih korisnika računovodstvenih informacija.

Računovodstvene politike su posebna načela, osnove, dogovori, praksa i pravila koje primjenjuje poduzetnik pri sastavljanju i prezentiranju financijskih izvješća[2]. Odgovornost za odabir računovodstvenih politika prvenstveno snosi menadžment te isti odabire one računovodstvene politike koje će na najbolji mogući način prikazati njihov financijski položaj te uspješnost poslovanja i novčane tokove.

Računovodstvene politike trebaju biti koncipirane i donesene u skladu s odredbama Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja (dalje: MSFI) i Hrvatskim standardima financijskog izvještavanja (dalje: HSFI). Računovodstvene politike treba primjenjivati sustavno, dosljedno i dugoročno. Također, svi se poslovni događaji unose u poslovne knjige na temelju određenih formalnih te neformalnih pravila. U formalna pravila ubrajamo bilančne sheme evidentiranja poslovnih događaja za koje možemo reći da su kvantitativna obilježja. Kao neformalna pravila evidentiranja poslovnih događaja s kvalitativnim obilježjima su od strane menadžmenta usvojene računovodstvene politike.

Računovodstvene politike je moguće mijenjati ukoliko to zahtijevaju standardi, propisi ili menadžment zaključi da neke druge metode odražavaju bolje stanje i poslovanje društva.

---

[1] Belak, V. (2006): „Profesionalno računovodstvo“, Deloitte, Zagreb, str 3.
[2] Hrvatski standard financijskog izvještavanja 3 Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške – t. 3.3.

Za uredno vođenje poslovnih knjiga i sastavljanje temeljnih financijskih izvještaja odgovornost pada na upravu društva. Financijska izvješća trebaju biti istinit, fer, pouzdan i nepristran pregled imovine, obveza, kapitala i dobitka odnosno gubitka u određenoj poslovnoj godini.[3] Eventualne pogreške i neprikladno prikazani podatci ne mogu se ispravljati i objašnjavati računovodstvenim politikama i procjenama. Također, svi su poslovni događaji uneseni u poslovne knjige na temelju određenih pravila tj. računovodstvenih politika te se može zaključiti da bi učinke njihove primjene uprava društva trebala dobro poznavati.

Iz svega navedenoga može se vidjeti da računovodstvene politike imaju veliki utjecaj na prikazivanje financijskih aktivnosti društva te samim tim imaju veliki utjecaj na sastavljanje financijskih izvještaja. Budući da ne postoje univerzalne računovodstvene politike koje će primjenjivati sva društva, već svako društvo kreira svoje specifične računovodstvene politike dolazi se do zaključka da je moguće utjecati na izgled financijskih izvještaja putem računovodstvenih politika. One mogu imati veliki utjecaj na poslovni i porezni rezultat poduzeća te je to glavna problematika koja će se tumačiti u ovom radu.

U radu će se naglasak staviti na teorijsko određenje računovodstvenih politika koje će se potkrijepiti primjerom računovodstvenih politika poduzeća „Luka d.d. Split“. Također će se prikazati kako računovodstvene politike utječu na financijski položaj i uspješnost poslovanja.

1.2 Predmet istraživanja

Predmet istraživanja ovoga rada će biti izbor te utjecaj računovodstvenih politika i procjena na financijsko izvještavanje na primjeru društva „Luka d.d. Split“. Proučit će se propisane računovodstvene politike društva „Luka d.d. Split“ te će se vidjeti kako one utječu na financijske rezultate samoga društva. Propisane računovodstvene politike i procjene moraju biti u skladu sa propisanim MSFI-em i HSFI-em. Najviše pažnje će se obratiti na MRS 8 „Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške“ odnosno HSFI 3 „Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške“ jer se navedeni standardi najviše odnose na problematiku ovoga predmeta istraživanja. Navedene

[3] Guzić, Š. (2008.): „Računovodstvene politike malih i srednjih društava “,Računovodstvo, revizija i financije, br.8/2008.

standarde će se detaljno teorijski ispitati te će se na temelju empirijskog istraživanja doći do zaključka kako donesene računovodstvene politike utječu na financijski rezultat.

1.3 Svrha i ciljevi istraživanja

Svrha i ciljevi istraživanja proizlaze iz problema i predmeta istraživanja. Svrha ovoga rada jest teorijski analizirati utjecaj različitih računovodstvenih politika i procjena na primjeru društva „Luka d.d. Split“. Na konkretnom primjeru društva „Luka d.d. Split“ definirat će se donesene odluke o računovodstvenim politikama od strane menadžmenta te će se analizirati njihov utjecaj na financijske izvještaje. U ovom radu će se na navedenom primjeru prikazati koje su prednosti, a koji nedostatci primjenom različitih računovodstvenih politika i procjena.

Cilj ovoga istraživanja je prije svega definirati i prikazati računovodstvene politike kao sastavni dio opće poslovne politike poduzeća. Definirat će se pojmovi računovodstvo, računovodstvene politike te računovodstvene procjene. Dakle, prvo će se teorijski utvrditi i istražiti okvir računovodstvenih politika. Obzirom da je predmet rada postavljen izbor računovodstvenih politika i procjena na primjeru društva koje pruža lučke usluge na konkretnom primjeru će se opisati odabrane politike te će se empirijski opisati njihov utjecaj na uspješnost poslovanja i financijski položaj poduzeća.

1.4 Metode istraživanja

Metode istraživanja primijenjene u radu su u skladu sa problemom, predmetom, svrhom i ciljevima istraživanja. Prikladnost metoda istraživanja određuje uspjeh i relevantnost dobivenih rezultata. U teorijskom dijelu rada biti će istražena postojeća literatura o predmetnoj problematici koja uključuje stručne radove prikupljene u knjižnici. Navedenoj literaturi će se pridodati objavljeni članci o predmetnoj problematici te objavljeni MSFI te HSFI objavljeni u Narodnim novinama. Osim navedenih koristit će se i izvori sa interneta prvenstveno upotrebom pretraživača Google te literatura dostupna na znanstvenim portalima.

Teorijsko istraživanje temelji se na sljedećim metodološkim postupcima:[4]

[4] Zelenika, R. (2000). Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog djela, Ekonomski fakultet, Rijeka.

- metoda analize – proces raščlanjivanja složenih misaonih cjelina na jednostavnije sastavne dijelove;
- metoda sinteze – proces objašnjavanja složenih misaonih cjelina pomoću jednostavnih misaonih tvorevina;
- metoda klasifikacije – način raščlanjivanja općeg pojma na posebne, tj. jednostavnije pojmove;
- metoda eksplantacije – način objašnjavanja osnovnih pojava te njihovih relacija;
- metoda deskripcije – postupak opisivanja činjenica te empirijsko potvrđivanje njihovih odnosa;
- metoda komparacije – način uspoređivanja istih ili srodnih činjenica, tj. utvrđivanje njihove sličnosti, odnosno različitosti;
- metoda indukcije – donošenje zaključaka o općem sudu na temelju pojedinačnih činjenica;
- metoda dedukcije – donošenje pojedinačnih zaključaka na temelju općeg suda;
- metoda deskripcije - postupak opisivanja činjenica procesa i predmeta u prirodi i društvu;
- metoda dokazivanja - misaoni sadržajni postupak kojim se utvrđuje istinitost nekih spoznaja.

Empirijski dio istraživanja temeljit će se na prikupljenim podacima iz samoga društva.

1.5 Doprinos istraživanja

Budući da je tema ovog rada postavljena uz termin računovodstvene politike i procjene, kao glavni doprinos ovoga rada namjerava biti teorijsko definiranje i objašnjenje navedenih termina. Da bi navedeni termini bili bolje definirani objasnit će ih se na primjeru društva koje pruža lučke usluge („Luka d.d. Split“). Definirat će se njihove interno donesene računovodstvene politike te će se objasniti njihov utjecaj na financijske izvještaje. Osim navedenog, istraživanje bi trebalo pomoći i drugim društvima da shvate važnost i ozbiljnost primjene računovodstvenih politike u društvu.

1.6 Struktura diplomskog rada

Diplomski rad se sastoji od šest dijelova uključujući uvod i zaključak.

U prvom, uvodnom, dijelu rada opisat će se problem i predmet istraživanja, odrediti svrha i cilj istraživanja te navesti metode koje će se koristiti u radu i obrazložiti će se sadržaj diplomskog rada.

U drugom dijelu će se teorijski objasniti temeljni financijski izvještaji koji čine temelj za utvrđivanje financijskog položaja i uspješnosti poslovanja društva. Radi lakšeg razumijevanja temeljnih financijskih izvještaja uz deskriptivni koristit će se i grafički sadržaji.

U trećem dijelu će se prvenstveno razmotriti i teorijski definirati računovodstveni standardi i načela koji predstavljaju ishodište računovodstvenih politika. Jasno će se definirati standardi koji najviše utječu na računovodstvene politike te će se objasniti utjecaj istih na financijske izvještaje.

U četvrtom dijelu će se jasno definirati pojam računovodstvenih politika te će se prikazati najvažnija područja primjene računovodstvenih politika.
Peti dio rada je ujedno i najznačajniji dio rada. To je empirijski dio rada i bavit će se istraživanjem problematike, a to je kako izbor računovodstvenih politika utječe na financijski položaj i uspješnost društva. Prije svega će se komentirati postojeći temeljni financijski izvještaji poduzeća „Luka d.d.“ nakon čega će se analizirati kako bi različite računovodstvene politike na različitim područjima primjene računovodstvenih politika utjecale na financijski rezultat promatranog poduzeća u kratkom i dugom roku.

Šesti dio je zaključni dio rada. Prezentirati će se teorijske spoznaje i rezultati istraživanja na primjeru poduzeća „ Luka d.d. Split“.

2 FINANCIJSKO IZVJEŠTAVANJE

2.1 Pojam financijskih izvještaja

U suvremenim uvjetima poslovanja, svaka pravovremena i relevantna informacija ima svoju vrijednost. Računovodstvena informacija obuhvaća informacije prezentirane u financijskim izvještajima poslovnih subjekata, a kao glavni izvor računovodstvenih informacija su financijski izvještaji poslovnih subjekata. Osnovni cilj financijskog izvještavanja, i financijskih izvještaja kao rezultata financijskog izvještavanja, je pružanje bitnih financijskih informacija. Na temelju bitnih financijskih informacija donose se poslovne odluke, zbog čega značenje tih informacija još više dolazi do izražaja.[5]

Financijski izvještaji predstavljaju temeljnu podlogu i polaznu točku za analizu poslovanja poduzeća. Informacije o imovini, obvezama, kapitalu, prihodima i rashodima (financijskom rezultatu), zatim informacije o uplatama vlasnika i isplatama vlasnicima po osnovi kapitala mogu se dobiti iz financijskih izvještaja.

Osim navedenog bitno je spomenuti da su financijski izvještaji pripremljeni pod značajnim utjecajem računovodstvenih politika koje je samo poduzeće definiralo.

U okviru ovoga poglavlja će se, u kratkim crtama, prikazati financijski izvještaji poduzetnika budući da upravo oni predstavljaju glavni javno dostupni izvor informacija o poslovnim rezultatima poslovnih subjekata. Sukladno Zakonu o računovodstvu godišnje financijske izvještaje čine: bilanca, račun dobiti i gubitka, izvještaj o novčanim tijekovima, izvještaj o promjenama kapitala te bilješke uz financijske izvještaje.

Financijska izvješća trebaju bit **istinit**, **pouzdan** i **nepristran** pregled imovine, obveza, kapitala i dobitka odnosno gubitka u određenoj poslovnoj godini. Eventualne pogreške i neprikladno prikazani podaci ne mogu se ispravljati i objašnjavati računovodstvenim politikama, bilješkama i obrazloženjima.[6]

[5] Guzić, Š. (2008.): „Računovodstvene politike malih i srednjih društava “,Računovodstvo, revizija i financije, br.8/2008.
[6] Guzić, Š. (2008.): „Računovodstvene politike malih i srednjih društava “,Računovodstvo, revizija i financije, br.8/2008.

Slika 1: Temeljni financijski izvještaji

Izvor: Izrada autora

2.2 Bilanca

Bilanca je temeljni financijski izvještaj koji nudi sustavni pregled imovine, kapitala i obveza na određeni datum. Sastoji se od dva dijela, aktive i pasive. Riječ bilanca etimološki, pretpostavlja se, potječe iz latinskog *bi* (dvostruki) i *lanx* (zdjela vage) što implicira jednakost između lijeve i desne strane tj. aktive i pasive bilance.

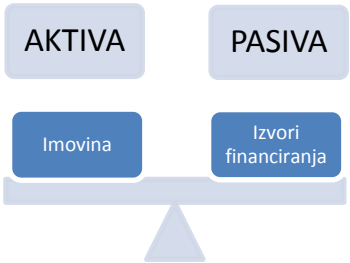

Slika 2:Aktiva i pasiva

Izvor: Izrada autora

Računovodstvenim jezikom imovina se naziva aktiva, a izvori imovine nazivaju se pasiva. Ona prikazuje kako se imovina poduzeća financira kapitalom kreditora (obveze) i vlasnika (glavnice). Sastavlja se kako bi pokazala vezu između sredstava (imovine) i njihovih izvora. Dakle, ima dva dijela- aktivu i pasivu. Na osnovi aktive i pasive utvrđuje se financijski položaj bilo kojeg poslovnog subjekta. To upućuje na nužnost postojanja računovodstvene jednakosti, odnosno bilančne ravnoteže između aktive i pasive.[7]
Kao najvažniji financijski izvještaj predmet je revizije.

Tablica 1:Shema bilance

BILANCA	
AKTIVA	**PASIVA**
POTRAŽIVANJA ZA UPISANI, A NEUPLAĆENI KAPITAL	**KAPITAL I PRIČUVE**
DUGOTRAJNA IMOVINA	Temeljni (upisani) kapital
Nematerijalna imovina	Kapitalne pričuve
Materijalna imovina	Pričuve iz dobitka
Dugotrajna financijska imovina	Revalorizacijske pričuve
Potraživanja	Zadržana dobit ili preneseni gubitak
Odgođena porezna imovina	Dobit ili gubitak poslovne godine
KRATKOTRAJNA IMOVINA	Manjinski interes
Zalihe	**REZERVIRANJA**
Potraživanja	**DUGOROČNE OBVEZE**
Kratkotrajna financijska imovina	**KRATKOROČNE OBVEZE**
Novac u banci i blagajni	**ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHODI BUDUĆEG RAZDOBLJA**
PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I OBRAČUNATI PRIHODI	
UKUPNA AKTIVA	**UKUPNA PASIVA**
IZVANBILANČNI ZAPISI	**IZVANBILANČNI ZAPISI**

Izvor: Izrada autora

2.3 Račun dobiti i gubitka

Cilj svakog poduzeća je ostvariti profitabilno poslovanje. Računovodstveni izvještaj koji pokazuje profitabilnost poslovnih operacija tijekom jedne godine zove se Račun dobiti i gubitka[8]. To je financijski izvještaj koji pokazuje uspješnost poslovanja poduzeća kroz određeno vremensko razdoblje. On sadrži prikaz svih prihoda i rashoda, te ostvarenog financijskog rezultata poslovanja za promatrano razdoblje.

[7] Bartulović, M.(2012): "Regulatorni okvir financijskog izvještavanja", Sveučilište u Splitu,EFST.
[8] Belak, V. (1995):"Menadžersko računovodstvo",Rrif, Zagreb.

Za razliku od bilance koja prikazuje financijski položaj poduzeća u određenoj točki vremena, račun dobiti i gubitka prikazuje aktivnosti poduzeća u određenom vremenskom razdoblju. Ako prihodi prelaze rashode promatranog razdoblja, poduzeće je ostvarilo dobit, a ako su rashodi veći od prihoda, poduzeće će ostvariti gubitak.

Tablica 2:Shema računa dobiti i gubitka

RAČUN DOBITI I GUBITKA
PRIHODI (*poslovni, financijski, izvanredni*)
RASHODI (*poslovni, financijski, izvanredni*)
= DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA
- POREZ NA DOBIT
= DOBIT NAKON OPOREZIVANJA

Izvor: Izrada autora

2.4 Izvještaj o novčanom tijeku

Izvještaj o novčanom tijeku je temeljni financijski izvještaj koji prikazuje promjene u financijskom položaju poduzeća. On daje izvješće o izvorima te upotrebi novca u poslovanju te se izrađuje na osnovi promjene novca i novčanih ekvivalenata u određenom razdoblju.

Izvještaj o novčanom tijeku priprema se:[9]

1) Direktnom (izravnom) metodom
2) Indirektnom (neizravnom) metodom

Novčani tokovi se klasificiraju prema aktivnostima na:[10]

a) *Poslovne aktivnosti* – glavne aktivnosti poduzeća koje stvaraju prihod i koje u osnovi imaju najznačajniji utjecaj na financijski rezultat poduzeća, dobit ili gubitak. Najčešći primjeri novčanih primitaka i izdataka iz poslovnih aktivnosti su: novčani primici po osnovi prodaje robe ili pružanja usluga, novčani primici od provizija, naknada, tantijema, novčani primici od osiguravajućeg društva, novčani izdaci dobavljačima za

[9] Žager, K., Žager, L.(1999): "Analiza financijskih izvještaja", Masmedia, Zagreb.
[10] Žager,K., Žager,L. (1996):"Računovodstveni standardi, financijski izvještaji i revizija", Inženjerski biro d.o.o., Zagreb.

isporučenu robu ili usluge, novčani izdaci zaposlenicima i za račun zaposlenika, novčani izdaci vezani uz porez na dobit, novčani
izdaci za premije osiguranja i sl.

b) *Investicijske aktivnosti* – vezane su uz promjene na dugotrajnoj imovini. Kao primici i izdaci novca po osnovu investicijskih aktivnosti mogu se pojaviti: novčani primici od prodaje nekretnina, opreme, postrojenja i druge materijalne i nematerijalne imovine, novčani primici od povrata danih kredita drugima, novčani primici od prodaje dionica, obveznica drugih poduzeća, novčani izdaci za nabavku nekretnina, opreme i druge materijalne i nematerijalne imovine, novčani izdaci po osnovi kredita danih drugima, novčani izdaci za kupovinu dionica
ili obveznica drugih subjekata itd.

c) *Financijske aktivnosti* - obuhvaćaju promjene vezane uz iznos odnosno strukturu obveza i kapitala. Kao najčešće transakcije po osnovi financijskih aktivnosti javljaju se: novčani primici od emisije dionica, novčani primici od emisije obveznica i drugih vrijednosnih papira, novčani primici od primljenih kredita, novčani izdaci za dividende, kamate i sl., novčani izdaci po osnovi otplate kredita itd.

Tablica 3:Novčani primici i izdaci od poslovnih, investicijskih i financijskih aktivnosti

POSLOVNE AKTIVNOSTI	INVESTICIJSKE AKTIVNOSTI	FINANCIJSKE AKTIVNOSTI
PRIMICI	**PRIMICI**	**PRIMICI**
- Prodaja proizvoda, roba i usluga, - Dividende - Naknade, provizije - Primljene kamate	- Prodaja financijske imovine - Prodaja dugotrajne imovine - Prodaja vlastitih dionica - Prodaja dužničkih instrumenata	- Dokapitalizacija - Primljeni zajmovi i krediti - Emisija vlasničkih vrijednosnih papira - Emisija dužničkih vrijednosnih papira
IZDACI	**IZDACI**	**IZDACI**
- Isplate zaposlenicima - Isplate premija osiguranja - Dani predujmovi za poslovne aktivnosti - Isplate dobavljačima	- Ulaganja u dugotrajnu imovinu - Ulaganja u financijsku imovinu - Plasmani u obliku zajmova i kredita	- Isplata dividendi - Otplate kredita - Otkup vlastitih dionica

Izvor: Izrada autora

2.5 Izvještaj o promjenama glavnice

Sukladno MRS-u 1 zajedno sa Bilancom, Računom dobiti i gubitka, izvještajem o novčanom tijeku te Bilješkama uz financijske izvještaje, izvještaj o promjenama glavnice (kapitala) je jedan od temeljnih financijskih izvještaja. Ukoliko dođe do promjene u glavnici između dva datuma bilance tada se može govoriti da je došlo do povećanja ili smanjenja neto imovine koja pripada dioničarima trgovačkog društva. Cilj ovoga izvještaja je prikazati navedeno povećanje, odnosno smanjenje neto imovine u određenom razdoblju.

U ovom izvještaju se iskazuju sve stavke kojima se objašnjavaju ukupni dobici i gubici razdoblja, uključujući i one koje se, sukladno Međunarodnim računovodstvenim standardima, ne iskazuju u Računu dobiti i gubitka nego se izravno priznaju kao primjene glavnice . Promjene na kapitalu koje nastaju tijekom određenog vremena nisu posljedica samo ostvarenja poslovnog rezultata (dobiti i gubitka). Dobit ostvarena u jednom obračunskom razdoblju je uzrok promjene kapitala te se ona iskazuje u Računu dobiti i gubitka, ali revalorizacija koja nastaje kao posljedica ponovnog vrednovanja imovine, revalorizacija ulaganja, smanjenje zadržane dobiti također utječu na promjenu glavnice te se navedeni utjecaji iskazuju u Izvještaju o promjenama glavnice.

2.6 Bilješke uz financijske izvještaje

MRS-1 nalaže svim poduzetnicima obvezu sastavljanja Bilješki uz financijske izvještaje, te objavljivanje računovodstvenih politika kao temelja iskazanih podataka u ostalim financijskim izvještajima.[11] U bilanci, računu dobiti i gubitka, izvještaju o promjeni kapitala te u izvještaju o novčanom tijeku prikazuju se stanja imovine, kapitala, obveza, rashoda i prihoda razvrstano po strukturi i po vrijednosti. Na temelju financijskih izvještaja za određeno vremensko razdoblje teško je stvarati kvalitetne zaključke o poslovnom subjektu. Vanjski korisnici računovodstvenih informacija žele dobiti više informacija o predmetu njihovog zanimanja te je zbog toga bitno iščitavanje bilješki uz financijske izvještaje, budući da one nadopunjavaju ostale financijske izvještaje. Bilješke uz financijske izvještaje pružaju dodatne informacije i objašnjenja nekih ili svih pozicija u bilanci, računu dobiti i gubitka i izvještaju o

[11] Bratičević, D. (2005): Knjigovodstvo s bilanciranjem 4, alka script d.o.o., Zagreb 2005., str. 103.

novčanom tijeku. Bilješke trebaju sadržavati sve one informacije koje se ne vide direktno iz temeljnih izvještaja a neophodne su za njihovo razumijevanje i ocjenu poslovanja.[12]

3 ISHODIŠTE RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA

[12] Žager, K., Žager, L. (1999): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb.

3.1 Računovodstveni standardi i načela kao ishodište računovodstvenih politika

Prilikom razmatranja računovodstvenih politika posebnu pažnju treba usmjeriti na temelj, odnosno ishodišni kriterij njihova izbora i primjene. U tom kontekstu ključni čimbenik razmatranja čine računovodstvena načela i računovodstveni standardi.[13] Za usporedivost informacija koje se dobiju iz financijskih izvještaja potrebno je pridržavati se određenih načela i normi, a to su računovodstvena načela i računovodstveni standardi.[14] Standard je općenito norma koju je potrebno uvažavati prilikom izrade financijskih izvještaja. Računovodstveni standardi predstavljaju razradu računovodstvenih načela u pogledu metoda obuhvaćanja i obrade računovodstvenih podataka, formiranja računovodstvenih informacija, prezentiranja i čuvanja računovodstvenih podataka i informacija. Osnovna postavka računovodstvenih standarda jest da je primjena cjelovitih MSFI-a, uz dodatne bilješke i objave koje se zahtijevaju, osnovna pretpostavka koja rezultira financijskim izvještajima kojima se ostvaruje fer prezentiranje.[15] Obzirom da su financijski izvještaji ogledalo poslovanja nekog poduzeća važno je da se znaju načini i metode njihove izrade. Unutar neke zemlje bitno je težiti ka ujednačenju sastavljanja i objavljivanja financijskih izvještaja. Prilikom širenja poslovanja izvan državnih granica ujednačavanje sastavljanja i objavljivanja financijskih izvještaja pokušava se riješiti korištenjem Međunarodnih računovodstvenih standarda. Međunarodni računovodstveni standardi podrazumijevaju dogovorena pravila o pripremanju, priznavanju i prezentaciji računovodstvenih stavki poslovnih subjekata.
Računovodstveni standardi su se razvili iz računovodstvenih načela. Računovodstvena načela su nastala kao rezultat računovodstvene teorije i prakse razvijenih zemalja, s ciljem jednostavnijeg sastavljanja financijskih izvještaja.[16] Temelj su za primjenu računovodstvenih politika, te se moraju uvažavati prilikom izrade financijskih izvještaja.

Računovodstvena načela određuju koncepciju računovodstva i razrađuju njegova osnovna obilježja, te čine njegovo polazište.[17] Cilj im je pravilan izbor i donošenje računovodstvenih

[13] Žager, K., Žager, L. (1999): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb.
[14] Miko, L. (1998): Računovodstvene politike, Računovodstvo, revizija i financije, Zagreb, prosinac.
[15] Mrša, J. (2006): Računovodstvene politike, promjene u računovodstvenim procjenama i pogreške, Računovodstvo i financije, Zagreb, lipanj 2006., str. 7.
[16] Ramljak, B. (1999): Računovodstvene politike u malim poduzećima, doktorska disertacija, Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet, Split.
[17] Miko, L. (1998): Računovodstvene politike, Računovodstvo, revizija i financije, Zagreb, prosinac.

politika radi sastavljanja financijskih izvještaja.[18] Ona se ugrađuju u računovodstvene metode i postupke kako bi se osigurala zahtijevana kvaliteta izlaznih informacija. Slika 3 prikazuje položaj računovodstvenih politika u koncepciji računovodstva.

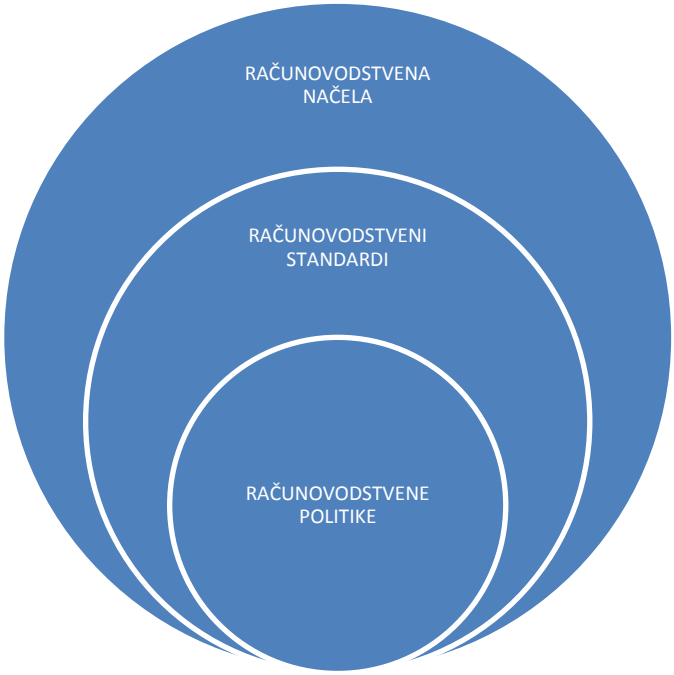

Slika 3:Položaj računovodstvenih politika u koncepciji računovodstva

Izvor: Ramljak, B.: Računovodstvene politike u malim poduzećima, doktorska disertacija, Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet, Split, 1999., str. 79.

3.2 Međunarodni računovodstveni standardi

Međunarodni računovodstveni standardi (engl. *International Accounting Standards IAS/IFRS*) su skup pravila koja služe za standardizaciju pravila za prikazivanje rezultata i sadržaja godišnjih izvještaja. Sukladno promjenama u okruženju, kao što su neujednačen makroekonomski razvoj, ubrzan razvoj financijskih tržišta kapitala i slično, standardi se kontinuirano mijenjaju, nadopunjavaju ili stavljaju van uporabe. U skladu s navedenim, 2001. MRS-evi su nadopunjeni Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja (dalje u

[18] Ramljak, B. (1999): Računovodstvene politike u malim poduzećima, doktorska disertacija, Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet, Split.

tekstu: MSFI). Razvoj MSFI- a također ukazuje na transformaciju financijskog izvještavanja s multinacionalnih računovodstvenih standarda prema jedinstvenim svjetskim računovodstvenim standardima.

MSFI-eve donosi Odbor za međunarodne računovodstvene standarde (International Accounting Standards Board –IASB). Ciljevi IASB-a su sljedeći:

- razvijati, u javnom interesu, jedan skup visoko kvalitetnih, razumljivih i globalno primjenjivih računovodstvenih standarda koji zahtijevaju kvalitetne, transparentne i usporedive informacije u financijskim izvještajima i drugim financijskim izvještavanjima kako bi se pomoglo sudionicima u svjetskim tržištima kapitala i drugim korisnicima pri donošenju poslovnih odluka;
- unaprijediti korištenje i primjenjivanje tih standarda;
- aktivno raditi s nacionalnim kreatorima standarda kako bi se doveli do približavanja nacionalnih računovodstvenih standarda i MSFI-a visoko kvalitetnim rješenjima.

U Hrvatskoj se primjenjuju od 01. Siječnja 1993.g..Do danas je prevedeno i objavljeno 41 MRS-a i 8 MSFI-a.

3.2.1 Postupak donošenja Međunarodnih računovodstvenih standarda

Svaki računovodstveni standard mora biti konzistentan. Stoga je utvrđivanje i donošenje tih standarda dugotrajan i ozbiljan posao i odvija se u fazama[19]:

1) Svi članovi IASC-a, nacionalnih strukovnih udruženja kao i druge zainteresirane organizacije pozvane su da podnesu Inicijativnom odboru na razmatranje određene relevantne, problemski orijentirane materijale.
2) Inicijativni odbor razmatra postavljeni računovodstveni problem i u osnovnim crtama priprema za Upravni odbor .

[19] Žager,K., Žager, L. (1999): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb.

3) Odbor daje svoje mišljenje o problemu te ga vraća Inicijativnom odboru, koji dalje priprema i utvrđuje temeljna računovodstvena načela koja će biti osnova prilikom pripreme nacrta (Exposure Draft) međunarodnog računovodstvenog standarda.
4) Upravni odbor razmatra predložena računovodstvena načela te s njima, nakon izvršene recenzije, upoznaje članove IASC-a, Savjetodavnog tijela i druge zainteresirane organizacije.
5) Nakon utvrđivanja osnovnih računovodstvenih načela Inicijativni odbor priprema verziju standarda koji nakon revizije i suglasnosti 2/3 članova Odbora dobija status nacrta Standarda. Takav nacrt ide na raspravu svim zainteresiranim organizacijama.
6) Nakon vremena predviđenog za raspravu (uobičajeno 6 mjeseci) Inicijativni odbor na osnovi primljenih sugestija sastavlja novu verziju nacrta standarda i šalje je na prihvaćanje Upravnom odboru.
7) Ako je s takvim nacrtom suglasno ¾ članova Odbora, on dobiva status Međunarodnog računovodstvenog standarda te se šalje svim članovima IASC-a na prevođenje i objavljivanje. Za trajanje ovog procesa koji može biti i do 3 godine, Upravni odbor može odlučiti da se dokumenti iz određene faze stave na raspravu (Discussion Paper) svoj zainteresiranoj javnosti. Na taj se način, između ostalog, promovira i značenje donošenja takvih standarda. Jednom utvrđeni standard ne mora biti postojana oblika i sadržaja. Upravni odbor razmatra efekte njihove primjene u praksi te donosi odluku o potrebi njihova ažuriranja. Kompleksnost i važnost ove problematike nalaže da se izradi Međunarodnih računovodstvenih standarda krene sasvim ozbiljno i stručno, posebno ako se uzme u obzir međunarodno značenje tako utvrđenih standarda.

3.3 Hrvatski standardi financijskog izvještavanja

Hrvatski standardi financijskog izvještavanja temelj su za sastavljanje i objavu financijskih izvještaja malih i srednjih poduzetnika u Republici Hrvatskoj. Nakon što su dugo vremena svi poduzetnici u Republici Hrvatskoj sastavljali i objavljivali financijske izvještaje sukladno Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja, 2008. godine objavljeni su i nakon toga krenuli u primjenu Hrvatski standardi financijskog izvještavanja s ciljem pojednostavljenja procesa sastavljanje i objave financijskih izvještaja malim poduzetnicima te smanjenja troškova. Hrvatski standardi financijskog izvještavanja nastali su sukladno Zakonu o računovodstvu, a donosi ih Odbor za standarde financijskog izvještavanja. Oni se temelje na

domaćoj računovodstvenoj teoriji i praksi, odrednicama Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja kao i na IV. i VII. Direktivi Europske unije.

Hrvatski standardi financijskog izvještavanja su računovodstvena načela i pravila koja primjenjuje računovodstvena struka, a koristi se kod sastavljanja i prezentiranja financijskih izvještaja.[20] U Hrvatskim standardima financijskog izvještavanja naznačene su temeljne koncepcije na kojima počiva sastavljanje i prezentiranje financijskih izvještaja. Svrha ovih standarda je:[21]

- propisati osnovu za sastavljanje i prezentaciju financijskih izvještaja;
- pomoć revizorima u formiranju mišljenja jesu li financijski izvještaji u skladu s Hrvatskim standardima financijskog izvještavanja;
- pomoć korisnicima financijskih izvještaja pri tumačenju podataka i informacija koje su sadržane u financijskim izvještajima.

3.3.1 Temeljne pretpostavke i načela

Temeljne pretpostavke i načela su opća pravila i postupci koje je prihvatila računovodstvena struka a koriste se kod sastavljanja i prezentiranja financijskih izvještaja. Temeljna pretpostavka su neograničenost vremena poslovanja i nastanak događaja.[22]

- Neograničenost vremena poslovanja - Temeljne pretpostavke i načela su opća pravila i postupci koje je prihvatila računovodstvena struka a koriste se kod sastavljanja i prezentiranja financijskih izvještaja. Temeljna pretpostavka su neograničenost vremena poslovanja i nastanak događaja.
- Nastanak događaja - Financijski izvještaji koji se sastavljaju, prezentiraju i objavljuju u skladu s Hrvatskim standardima financijskog izvještavanja temelje se na pretpostavci da poduzetnik vremenski neograničeno posluje i da će poslovati u

[20] Skupina autora, (2008): Primjena Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb.
[21] Narodne novine, (2008): Odluka o objavljivanju Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja, Narodne novine d.d. Zagreb, broj 109/07
[22] Narodne novine, (2008): Odluka o objavljivanju Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja, Narodne novine d.d. Zagreb, broj 109/07

doglednoj budućnosti. S tim u svezi smatra se da poduzetnik nema namjeru niti potrebu likvidirati ili značajno smanjiti opseg svoga poslovanja.

Osim temeljnih pretpostavki te poštivanja kvalitativnih obilježja financijskih izvještavanja, poduzetnik treba sastaviti svoje financijske izvještaje po načelima[23]:

1) dosljednog prezentiranja - zahtijeva da prezentiranje i klasificiranje stavaka u financijskim izvještajima treba biti isto tijekom više obračunskih razdoblja osim ako Hrvatski standardi financijskog izvještavanja zahtijevaju promjene.
2) značajnosti i sažimanja - zahtijeva da svaku značajnu skupinu sličnih stavki treba odvojeno prezentirati u financijskim izvještajima. Ako pojedina stavka nije značajna niti važna ona se sažima s drugim stavkama.
3) prijeboja - Imovinu, obveze, prihode i rashode ne treba prebijati, osim ako se prijeboj zahtijeva ili dopušta Hrvatskim standardima financijskog izvještavanja.

Kod sastavljanja financijskih izvještaja u skladu s Hrvatskim standardima financijskog izvještavanja osim temeljnih pretpostavki i načela poduzetnik uvažava i kvalitativna obilježja financijskih izvještaja. Četiri su kvalitativna obilježja i to: **razumljivost**, **važnost**, **pouzdanost** i **usporedivost**.

3.3.2 Postupak donošenja Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja

Za donošenje, objavu i tumačenje Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja zadužen je Odbor za standarde financijskog izvještavanja koje je osnovano na temelju Zakona o računovodstvu. Odbor je stručno tijelo od devet članova s petogodišnjim mandatima koje na prijedlog Ministra financija imenuje i razrješava Vlada Republike Hrvatske.

Odbor za standarde financijskog izvještavanja obavlja sljedeće poslove:[24]

- analizira i prati razvoj računovodstvene teorije i prakse;
- donosi HSFI;

[23] Narodne novine, (2008): Odluka o objavljivanju Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja, Narodne novine d.d. Zagreb, broj 109/07
[24] http://www.osfi.hr/

- donosi tumačenja HSFI-ja;
- priprema za objavu i objavljuje HSFI;
- objavljuje prijevode MSFI i sudjeluje u raspravi o njihovim nacrtima i prijedlozima;
- oblikuje i objavljuje stavove glede načela računovodstvenoga sustava i njihove primjene te sastavljanja financijskih izvještaja;
- predlaže strukturu i sadržaj godišnjih financijskih izvještaja ministru financija.

4 RAČUNOVODSTVENE POLITIKE

4.1 Pojam računovodstvenih politika

Iz financijskih izvještaja mogu se dobiti informacije o imovini, obvezama, prihodima i rashodima, zatim informacije o promjenama kapitala te o novčanim tijekovima. Izgled navedenih financijskih izvještaja ovisi o računovodstvenim politikama koje donosi menadžment poslovnog subjekta te iz toga proizlazi da su na menadžmentu poslovnog subjekta sva prava i odgovornosti u smislu donošenja i provođenja računovodstvenih politika. Sam pojam računovodstvenih politika pojavio se 50-ih godina u SAD-u.

Sintagma računovodstvenih politika sastoji se od dvije riječi: računovodstvo i politika.

Računovodstvo je disciplina koja se bavi zapisom svih financijskih transakcija koje se dogode u jednoj poslovnoj organizaciji te je isključivo je povijesnog karaktera. Računovodstvo je uslužna, opisna, odnosno analitička disciplina ili sustav informacija. Kao aktivnost pružanja usluge, računovodstvo zainteresiranim stranama pruža kvantitativno izražene financijske informacije koje im pomažu pri donošenju odluka o rasporedu i upotrebi resursa kako u poslovnim tako i u neposlovnim subjektima. Kao opisna, odnosno analitička disciplina, računovodstvo utvrđuje veliku količinu poslovnih događaja koji opisuju poslovnu aktivnost.

Riječ politika potječe od starogrčke riječi polis sto označava grad, državu odnosno način vođenja i upravljanja istih. Dakle, politika se nekada vezala uz državne poslove, a danas poprima potpuno novo značenje u smislu plana te usmjeravanja u načinu izvršenja određenih radnji.

Kada se spoje te dvije riječi dobijemo sintagmu računovodstvena politika. Ona podrazumijeva vještinu oblikovanja financijskih izvještaja sa osnovnim ciljevima poslovnog subjekta.

Prema MRS-u 8, t. 5 računovodstvene politike predstavljaju posebna načela, osnove, dogovore, pravila i praksu koje primjenjuje subjekt pri sastavljanju i prezentiranju financijskih izvještaja.[25]

[25] Pervan, I. (2014):"MRS 8 – RAČUNOVODSTVENE POLITIKE, PROMJENE RAČUNOVODSTVENIH PROCJENA I POGREŠKE", Sveučilište u Splitu, EFST.

4.2 Izbor i primjena računovodstvenih politika

Problematika financijskog izvještavanja je vrlo složena te je potrebno pristupiti vrlo pomno prilikom odabira između mnoštva prihvatljivih mogućnosti izvještavanja.

Prilikom izbora računovodstvenih politika polazi se od:

- Temeljnih računovodstvenih pretpostavki;
- Računovodstvenih standarda;
- Zakonskih propisa;
- Ostalih računovodstvenih načela.

Temeljne računovodstvene pretpostavke koje moraju postojati da bi se financijski izvještaji mogli sastavljati su:

a) Koncept kontinuiteta (poslovanje na neograničeno vremensko razdoblje)
b) Konzistentnost (dosljednost)
c) Priznavanje promjena u trenutku nastanka.

Koncept kontinuiteta kaže da će poslovni subjekt nastaviti poslovati te da neće doći do likvidacije ili znatno smanjenog opsega poslovanja. Također, poslovni subjekt bi nastavio sa poslovanjem i ako ima gubitak ukoliko je vjerojatno da će u budućnosti ostvariti dobit.

Konzistentnost podrazumijeva dosljednu primjenu usvojenih računovodstvenih politika. Ukoliko dođe do promjene računovodstvenih politika, razloge treba obrazložiti i kvantificirati utjecaj na rezultat poslovanja. Eventualne promjene u računovodstvenim politikama subjekta mogu nastati: [26]

a) izmjenom zakonskih propisa,
b) izmjenom nacionalnih ili međunarodnih računovodstvenih standarda ili
c) ako bi promjena računovodstvenih politika značajnije djelovala na poboljšanje kvalitete financijskih izvještaja.

[26] Ramljak B. (2011.): Računovodstvene politike- utjecaj na izgled financijskih izvještaja, Računovodstveno-financijske informacije.

Priznavanje promjena u trenutku nastanka kaže da se prihodi, odnosno rashodi, priznaju kada su nastali, a ne kada su stvarno uplaćeni ili isplaćeni.

Prilikom izbora računovodstvenih politika izuzetno je bitno voditi računa o načelima računovodstvenih politika:

a) Načelo opreznosti
b) Načelo prevage suštine nad formom
c) Materijalnost.

Posebnu pozornost treba obratiti na pojavu **tihih pričuva** i (ili) **skrivenih gubitaka** koji nastaju zloupotrebom načela opreznosti, čime se gubi vjerodostojnost bilance.

Tablica 4:Tihe pričuve / skriveni gubici

	TIHE PRIČUVE	**SKRIVENI GUBICI**
AKTIVA	Podcjenjivanje imovine	Precjenjivanje imovine
PASIVA	Precjenjivanje obveza	Podcjenjivanje obveza

Izvor: Izrada autora

Načelo opreznosti proizlazi iz neizvjesnosti poslovanja. Prihodi se priznaju kada su stvarno nastali tj. zarađeni, a rashodi se priznaju i kada su mogući. Procjena je elementarno pitanje računovodstvenih politika te je stoga važno da se prilikom procjenjivanja bilančnih pozicija vodi računa o fer prikazu poslovanja subjekta.

Načelo prevage suštine nad formom govori da se promjene trebaju obuhvatiti i prezentirati u suglasju sa njihovim sadržajem, a ne samo u suglasju sa zakonskom normom.

Načelo materijalnosti govori da izvještaji trebaju sadržavati samo one pozicije koje su značajne sa prosudbu ili donošenje odluka od strane korisnika. Značajne informacije se smatraju one informacije koje, priliko izostavljanja, mogu dovesti do krive prosudbe ili pogrešnog donošenja odluka.

Prilikom odabira računovodstvenih politika, već je spomenuto, svaki je poslovni subjekt neovisan, odnosno svaki će poslovni subjekt odabrati i provoditi one računovodstvene politike

koje na najbolji mogući način prikazuju uspješnost njegovog poslovanja, novčane tijekove i fer prikaz financijskog položaja. Pored najboljeg prikaza uspješnosti poslovanja poslovnog subjekta, prilikom odabira računovodstvenih politika, treba obratiti pažnju da odabir računovodstvenih politika ostvaruje ukupne ciljeve poduzeća. Da bi menadžment, između različitih računovodstvenih politika, odabrao one politike koje najbolje prikazuju uspješnost poslovanja te u isto vrijeme ostvaruju ukupne ciljeve poduzeća, potrebno je dobro poznavanje računovodstvenih propisa i efekata koje imaju na iskazivanje ukupne vrijednosti poduzeća.

Kriterij za odabir i mijenjanje računovodstvenih politika, računovodstveni postupak i objavljivanje promjena računovodstvenih politika uređuje:

1) HSFI 3 - *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške;*
2) MRS 8 - *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške.*

Prilikom izbora i primjene računovodstvenih politika treba se poštovati MRS 8 koji kaže***:" Ovaj Standard treba primijeniti pri izboru i primjeni računovodstvenih politika i računovodstvu promjena računovodstvenih politika, promjena računovodstvenih procjena i ispravljanja pogreški prethodnog razdoblja."***[27]

4.3 Područja primjene računovodstvenih politika

U ovom dijelu će se najbolje iskazati značenje računovodstvenih politika u cjelokupnom računovodstvenom procesu, odnosno pričat će se o područjima primjena računovodstvenih politika.

Prije svega treba se napomenuti da je poželjno dosljedno primjenjivanje računovodstvenih politika što zahtjeva i računovodstvena pretpostavka „dosljednost" prilikom sastavljanja i objavljivanja financijskih izvještaja. Zbog kontinuiteta i usporedivosti financijskih izvještaja potrebno je dosljedno primjenjivati računovodstvene politika iz jednog razdoblja u drugo, ali moguća je i njihova promjena ako će to pružiti bolje financijske izvještaje za korisnike.

[27] Narodne novine, (2009): Odluka o objavljivanju Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja, Narodne novine d.d. Zagreb, broj 136

Prema MRS-8 promjena računovodstvenih politika se dozvoljava samo ako: [28]

a) je promjena zahtijevana Standardom ili Tumačenjem; ili
b) promjena rezultira financijskim izvještajima koji pružaju pouzdanije i značajnije informacije o učincima transakcija, drugih događaja ili uvjeta na financijski položaj, financijsku uspješnost ili novčane tokove poslovnog subjekta.

4.4 Računovodstvene politike na području zaliha

Prema MRS-u 2 – Zalihe predstavljaju onaj dio materijalne imovine koji je:[29]

1) Namijenjen prodaji u redovnom tijeku poslovanja
2) U procesu proizvodnje za takvu prodaju i
3) U obliku materijala ili dijelova zaliha koje se troše u proizvodnom procesu ili pružanju usluga.

Pod pojmom zaliha podrazumijevaju se zalihe sirovina i materijala, zalihe nedovršenih proizvoda, zalihe gotovih proizvoda i zalihe trgovačke robe.

Računovodstvene politike na području zaliha moraju obuhvatiti jedan kompleksan proces u svezi sa zalihama, koji se ogleda u tri pod procesa:[30]

- *Nabava zaliha,*
- *Uskladištenje zaliha i*
- *Utrošak zaliha.*

Obračun troškova zaliha može se obaviti primjenom metoda:

1) FIFO (First in – First out) – „ FIFO metoda znači da će se zaliha koja je u fizičkom tijeku prva nabavljena, teretiti na troškove ili rashode.“[31] Iz navedenog proizlazi pretpostavka da se predmeti zaliha koji su prvo kupljeni prvi i prodaju, a prema tome preostali predmeti zaliha na kraju razdoblja su oni koji su posljednji kupljeni ili proizvedeni. FIFO metoda obračuna

[28] Narodne novine, (2009): Odluka o objavljivanju Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja, Narodne novine d.d. Zagreb, broj 136
[29] Žager, K., Žager, L. (1999):“Analiza financijskih izvještaja“, Masmedia, zagreb,
[30] Ramljak, B. (1999): “Računovodstvene politike u malim poduzećima“, Doktorska disertacija, Sveučilište u Splitu, EFST, Split, travanj.
[31] Belak, V. (1996): “Računovodstvo i revizija zaliha“, Faber & Zgombić plus, I. Izdanje, Zagreb., str. 154.

zaliha se zapravo temelji na fizičkom tijeku ulaza, odnosno nabave zaliha ne uzimajući u obzir visinu cijene tih zaliha i hoće li te zalihe biti utrošene redoslijedom.
Ukoliko se radi o prodaji gotovih proizvoda, efekti primjene FIFO metode će utjecati na visinu troškova za prodano te na vrijednost zaliha koje će biti na kraju razdoblja kao što je prikazano na sljedećoj slici:

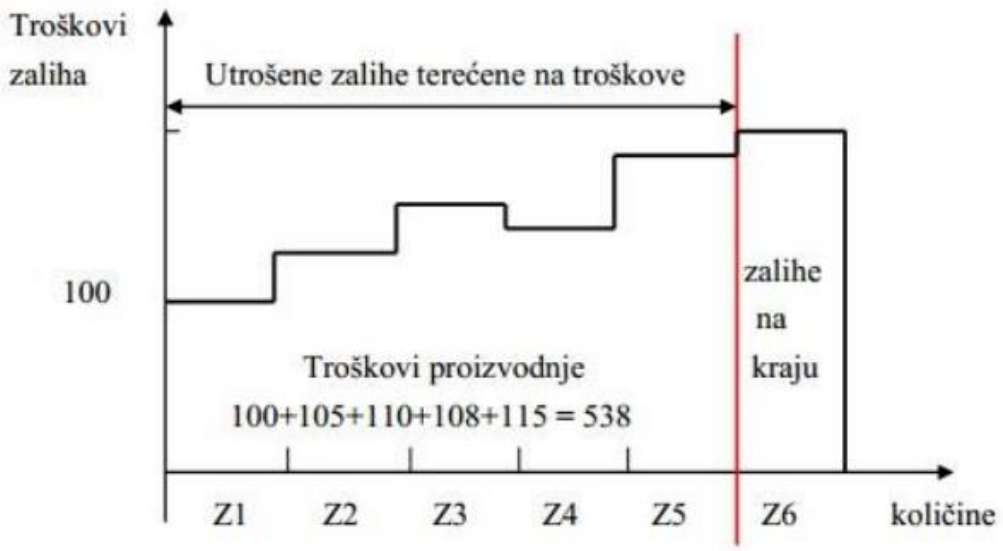

Slika 4:Efekti primjene FIFO metode na visinu troškova za prodano (rashode) i vrijednost zaliha na kraju u uvjetima umjerene inflacije

Izvor: Belak, V. : Računovodstvo i revizija zaliha, Faber & Zgombić plus, I. Izdanje, Zagreb, 1996., str. 156.

Na slici 4 je prikazan umjeren rast cijena, te se zbog toga na rashode terete jeftinije zalihe koje su prvo nabavljene dok će u zalihama pri kraju ostati zalihe po najvećim cijenama. Neki od predmeta zaliha koji su prvi nabavljeni ne moraju biti odmah utrošeni, ali će svakako biti terećeni na troškove ili rashode kroz FIFO obračun. Kod FIFO metode je upravo bitno kada su zapravo nabavljene pojedine zalihe, a ne jesu li one stvarno utrošene ili ne.
Prednost FIFO metode je u tome da ona prikazuje vrijednost zaliha na kraju najpribližnije tekućim troškovima nabavke zaliha, jer su one vrednovane po posljednjim (višim) cijenama.
Nedostatak FIFO metode sastoji se u tome što će troškovi za prodano, u pravilu biti niži od zamjenskih troškova zaliha, pa neće u potpunosti biti nadoknađeni iz prihoda. To najčešće dolazi do izražaja u dugotrajnim proizvodnjama ili kod zaliha sa vrlo sporim obrtajem.

2) LIFO – „LIFO metoda obračuna zaliha pretpostavlja da se prvi prodaju predmeti zaliha koji su kupljeni posljednji, a preostale predmete zaliha na kraju razdoblja čine oni predmeti

koji su prvi kupljeni ili proizvedeni.“[32] Isto kao i kod FIFO metode, metoda obračuna zaliha LIFO se temelji na fizičkom tijeku ulaza zaliha, bez obzira na visinu cijena tih zaliha i neovisno o tome hoće li zalihe biti utrošene po tom redoslijedu.

Rezultat koji će se pojaviti primjenom LIFO metode izražen kroz visinu troškova zaliha na kraju razdoblja ovisit će o tome da li troškovi nabave zaliha padaju ili rastu.

Efekti primjene LIFO metode koji se javljaju ukoliko dođe do uvjeta inflacije mogu biti upravo isti onim efektima koji se javljaju ukoliko dođe do uvjeta deflacije.

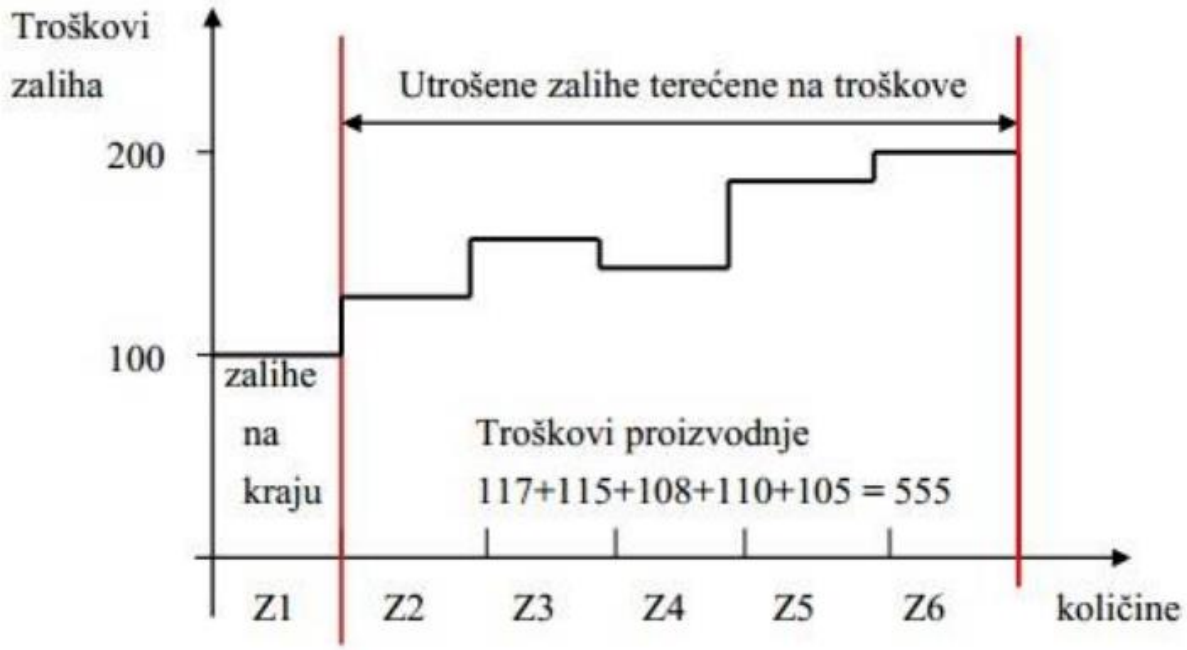

Slika 5:Efekti primjene LIFO metode na visinu troškova za prodano (rashoda) i vrijednost zaliha na kraju u uvjetima umjerene inflacije

Izvor: Belak, V. : Računovodstvo i revizija zaliha, Faber & Zgombić plus, I. Izdanje, Zagreb, 1996., str. 167.

Na slici 5 je prikazano kako se u uvjetima umjerenog rasta cijena na rashode terete skuplje zalihe koje su nabavljene zadnje, dok će na zalihama ostati materijali koji su ranije nabavljeni po nižim cijenama. Upravo se zbog navedenog obračun zaliha po LIFO metodi najčešće slaže sa stvarnim redoslijedom utroška zaliha. Ako uzmemo za primjer hrpa žala, lako je zamisliti da prilikom potrošnje žala će se najčešće uzimati žalo sa vrha prema dnu hrpe. Dakle, žalo nabavljeno zadnje će se prvo prodati.

[32] Belak, V. (1996): Računovodstvo i revizija zaliha, Faber & Zgombić plus, I. Izdanje, Zagreb., str. 166.

Prednost korištenja LIFO metode je ta što se prihodima suprotstavljaju troškovi koji su najviše slični troškovima zamjene zaliha. U takvim situacijama se nerealni profit značajno smanjuje što odmah osigurava manja davanja na porez na dobitak, jer se iskazuje niži dobitak. **Nedostatak** korištenja LIFO metode je u tome što ona prikazuje zalihe na kraju koje su dosta nerealno niske u odnosu na tekuću vrijednost zaliha. To izaziva i druge nerealnosti u bilanci. Daljnji je nedostatak LIFO metode u tome što ona najčešće ne prati stvarne fizičke tijekove utroška zaliha.

LIFO metoda obračuna zaliha je razvijena u SAD-u tijekom druge polovine tridesetih godina dvadesetog stoljeća, te je nakon toga i službeno priznata kao metoda koja se može koristiti u financijskim i poreznim izvješćima.

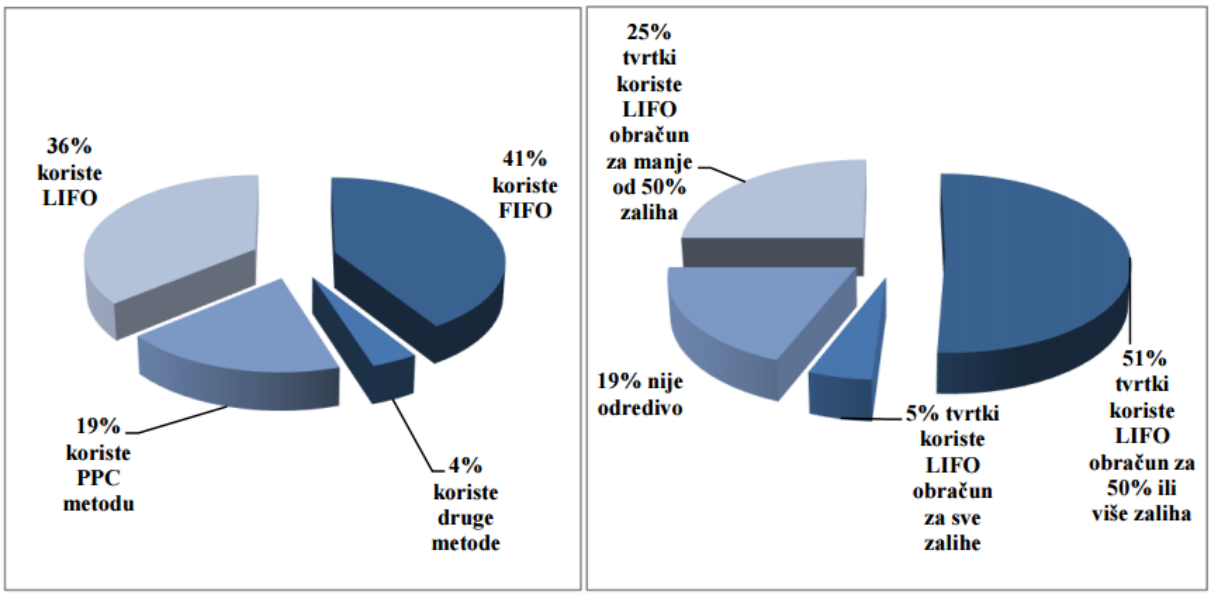

Slika 6:Opseg korištenja LIFO metode kod ispitanih 600 tvrtki u SAD

Izvor: Belak, V. : Računovodstvo i revizija zaliha, Faber & Zgombić plus, I. Izdanje, Zagreb, 1996., str. 169.

Na slici 6 vidi se kako je važno korištenje LIFO metode u SAD-u. Usprkos tome, većina poduzeća kombinira LIFO metodu sa ostalim metodama kod obračuna zaliha. LIFO metoda ne mora biti odgovarajuća za sve tipove zaliha pa njena kombinacija sa drugim metodama obračuna zaliha može biti pogodna. Primjena LIFO metode može biti izuzetno komplicirana, pa se u praksi izaberu samo najvažniji tipovi zaliha koji se obračunavaju po LIFO metodu, a to su zalihe sirovina i materijala.

3) Metoda prosječne ponderirane cijene (PPC) – „ Metoda prosječne ponderirane cijene temelji se na pretpostavci da će obračun utroška ili prodaje zaliha biti izveden po prosječnoj ponderiranoj cijeni.“ [33] Iz navedenog proizlazi da se prosječna ponderirana cijena utvrđuje tako da se ukupna vrijednost zaliha podijeli s količinom na zalihama što pokazuje formula 1. Kada dođe do mijenjanja nabavnih cijena, svaka nova nabavka određuje novu prosječnu cijenu po kojoj se obračunava utrošak ili prodaja zaliha.

Prosječna ponderirana cijena (PPC) = ukupna vrijednost zaliha / količina na zalihama (1)

Obračun zaliha po metodi prosječne ponderirane cijene se može izvoditi kontinuirano ili periodično. Bitno je napomenuti da periodični i kontinuirani obračun daju bitno različite rezultate vezane uz troškove i vrijednosti zaliha na kraju, o čemu je potrebno posebno voditi računa.

Prednost primjenjivanja metode prosječne ponderirane cijene u obračunu zaliha sastoji se u jednostavnosti njene primjene u praksi, posebno ako se obračun vodi putem računala. Naime, ta je metoda jednostavna i za programiranje i za upotrebu. Zbog jednostavnosti primjene naša poduzeća gotovo isključivo koriste metodu prosječne ponderirane cijene dok je upotreba FIFO i LIFO metode kod nas zanemariva.

Nedostatak metode prosječne ponderirane cijene može se pojaviti u situaciji rasta cijena što posebno dolazi do izražaja u periodičnom sustavu obračuna. Upotrebljavajući prosječne cijene umjesto tekućih cijena može se doći do nerealnih zaključaka u odnosu na tekuće troškove nabave zaliha. Rezultat koji se dobije primjenom metode prosječne ponderirane cijene u pogledu troškova i dobitka se nalazi između dva krajnja rezultata dobivena primjenom FIFO i LIFO metode obračuna.

Menadžment se odlučuje za navedenu metodu zbog detaljnih analiza i projekcija utjecaja svih dopuštenih metoda obračuna utroška zaliha na rezultat i imovinu društva.

Poslovni rezultat i visina imovine koje ćemo dobiti primjenom različitih metoda obračuna zaliha izraženih kroz visinu troškova (rashoda) prodane robe i vrijednosti zaliha u bilanci ovisit će i o tome rastu li ili padaju troškovi nabave zaliha, odnosno njihova cijena.[34]

[33] Belak, V. (2006): Računovodstvo i revizija zaliha, Faber & Zgombić Plus, Zagre., str 153

[34] Švigir, A. (2009):“Računovodstvene politike i njihov utjecaj na poslovni i porezni rezultat“ , Računovodstvo, revizija i financije, prosinac 2009

Primjer: U primjeru će se prikazati utjecaj navedenih metoda na poslovni rezultat i promjenu vrijednosti imovine uz istu količinu prodaje i jednake nabavne cijene u obje inačice te uz umjeren porast cijena.

Zbog pojednostavljenja iz primjera je izvučen obračun poreza na dodanu vrijednost.

Pretpostavit će se da je bruto dobitak poduzeća prije utvrđivanja nabavne vrijednosti prodane robe 200.000,00 kn.

Društvo XX je:

- 15. Lipnja 2009. nabavilo 50 000 komada
- 18. Lipnja 2009. nabavilo 14 000 komada
- 21. Kolovoza 2009. prodalo 57 000 komada
- Na zalihama ostalo 7 000 komada

Tablica 5:Društvo primjenjuje FIFO metodu obračuna utroška zaliha (obilježje: porast cijena – umjerena inflacija)

Datum	Opis	Količina			Cijena	Vrijednost		
		Ulaz	Izlaz	Stanje		Duguje	Potražuje	Saldo
15.6.09.	Nabavljeno	50 000		50 000	1,20	60.000		60.000
18.7.09.	Nabavljeno	14 000		64 000	2,00	28.000		88.000
21.9.09	Prodano (57 000 kom)							
a)	50 000 kom		50 000		1,20		60.000	
b)	7 000 kom		7 000	7 000	2,00		14.000	14.000
31.12.09.	**UKUPNO**	**64 000**	**57 000**	**7 000**	**2,00**	**88.000**	**74.000**	**14.000**

Izvor: Švigir, A.(2009):"Računovodstvene politike i njihov utjecaj na poslovni i porezni rezultat", Računovodstvo, revizija i financije, prosinac 2009.

- U vrijednosnom smislu skladište se razdužuje za 74.000,00 kn.
- Nabavljeno robe je u vrijednosti 88.000,00 kn.
- Saldo zaliha na kraju 2009. je 14.000,00 kn.

Tablica 6:Društvo primjenjuje metodu prosječnih ponderiranih cijena (obilježje: porast cijena – umjerena inflacija)

Datum	Opis	Količina			Cijena	Vrijednost		
		Ulaz	Izlaz	Stanje		Duguje	Potražuje	Saldo
15.6.09.	Nabavljeno	50 000		50 000	1,20	60.000		60.000
18.7.09.	Nabavljeno	14 000		64 000	2,00	28.000		88.000
21.9.09	Prodano (57 000 kom)		57.000		1,37		78.090	
31.12.09.	**UKUPNO**	**64 000**	**57 000**	**7 000**	**1,37**	**88.000**	**78.090**	**9.910**

Izvor: Švigir, A.(2009):"Računovodstvene politike i njihov utjecaj na poslovni i porezni rezultat", Računovodstvo, revizija i financije, prosinac 2009.

- U vrijednosnom smislu skladište se razdužuje za 78.090,00 kn
- Nabavljeno robe u svoti od 88.000,00 kn
- Saldo na kraju 2009. iznosi 9.910,00 kn

Tablica 7:Usporedba metoda obračuna utroška zaliha (FIFO i PPC) i njihov utjecaj na poslovni i porezni rezultat (u uvjetima porasta cijena)

Tek.br	Opis	FIFO	PPC
1	2	3	4
1.	Bruto-dobitak prije obračuna NV-a	200.000	200.000
2.	Nabavna vrijednost prodane robe	74.000	78.090
3.	Dobitak (1-2)	126.000	121.910
4.	Porez na dobitak 20%	25.200	24.382
5.	Neto-dobitak	100.800	97.528

Izvor: Švigir, A.(2009):"Računovodstvene politike i njihov utjecaj na poslovni i porezni rezultat", Računovodstvo, revizija i financije, prosinac 2009.

Tablica 8: Usporedba stanja zaliha robe u bilanci po metodi obračuna utroška zaliha FIFO i PPC na kraju obračunskog razdoblja (u uvjetima porasta cijena)

Tek.br	Opis	FIFO	PPC
1.	Nabave tijekom godine	88.000	88.000
2.	Prodano tijekom godine	74.000	78.090
3.	**Zalihe na kraju razdoblja**	**14.000**	**9.910**

Izvor: Švigir, A.(2009):"Računovodstvene politike i njihov utjecaj na poslovni i porezni rezultat", Računovodstvo, revizija i financije, prosinac 2009.

4.5 Računovodstvene politike na području dugotrajne imovine i amortizacije

Dugotrajna materijalna imovina je imovina koju društvo drži za korištenje u proizvodnji dobara ili isporuci roba i usluga, za iznajmljivanje drugima ili za administrativne svrhe i za koju se očekuje da će se koristiti dulje od jednog razdoblja, kao i ona imovina koja je namijenjena za korištenje na neprekidnoj osnovi radi aktivnosti društva (t. 6.3. HSFI-a 6 – *Dugotrajna materijalna imovina*).[35]

Dugotrajna imovina se priznaje ako je vjerojatno da će društvo imati ekonomske koristi od te imovine te ako se trošak nabave može pouzdano utvrditi.

Dugotrajna imovina može se dijeliti prema različitim kriterijima. Najčešća i uobičajena podjela dugotrajne imovine je sljedeća:

1) *Nematerijalna imovina* - osnivački izdaci, izdaci za istraživanje i razvoj, patenti, licencije, koncesije, zaštitni znaci i ostala slična prava, goodwill, predujmovi za nematerijalna sredstva;
2) *Materijalna imovina* - zemljište i šume, građevinski objekti, postrojenja i oprema, alati, pogonski i uredski inventar, namještaj i transportni uređaji, predujmovi za materijalna sredstva, materijalna sredstva u pripremi, stambene zgrade i stanovi, ostala materijalna imovina;
3) *Financijska imovina* - udjeli (dionice) u povezanim poduzećima, zajmovi povezanim poduzećima, sudjelujući interesi, ulaganja u vrijednosne papire, dani krediti, depoziti i kaucije, obvezna dugoročna ulaganja, otkup vlastitih dionica, ostala dugoročna ulaganja;
4) *Potraživanja* - potraživanja od povezanih poduzeća, potraživanja po osnovi prodaje na kredit, ostala potraživanja.

[35] Guzić, Š. (2008.): „Računovodstvene politike malih i srednjih društava“, Računovodstvo, revizija i financije, br.8/2008.

Građevinski objekti, postrojenja, oprema, alati, pogonski i uredski inventar, namještaj i slična dugotrajna materijalna imovina, pri prvom evidentiranju u poslovnim knjigama iskazuje se po troškovima ulaganja.[36]

Trošak nekretnine, postrojenja i opreme obuhvaća:

- Kupovnu cijenu (carine, uvozne pristojbe, nepovratne poreze, nakon odbitka trgovačkog popusta, PDV ne ulazi u cijenu kod obveznika PDV-a)
- Sve troškove koji se mogu pripisati dovođenju sredstava u radno stanje za namjeravanu upotrebu (prijevoz, osiguranje, montaža)
- Početno procijenjene troškove demontaže, uklanjanja sredstava i obnavljanja mjesta na kojem je sredstvo smješteno u okolnostima kada se sredstvo ne koristi za namjeravanu uporabu, a obveza za demontažu nastaje kada je sredstvo nabavljeno.

Kada spominjemo dugotrajnu materijalnu imovinu bitan faktor računovodstvene politike u tom području je politika amortizacija.

Amortizacija je postupno umanjivanje vrijednosti imovine poduzeća, a obračunava se godišnje prema zakonom određenim postupkom. Amortizacija se počinje obračunavati kad je sredstvo spremno za uporabu (nije nužno da se stavi u uporabu), a prestaje se obračunavati kad se sredstvo drži za prodaju ili kad se prestaje priznavati kao imovina.[37]

Prilikom odabira visine obračunane amortizacije utječe se na visinu rashoda te samim tim i na ukupni rezultat poslovanja, kao i na sadašnju vrijednost dugotrajne nematerijalne i materijalne imovine.

Računovodstvene politike trebaju odgovoriti na pitanje kako postupati s troškovima u vezi s dugotrajnom imovinom. Pri oblikovanju navedenih računovodstvenih politika treba uzeti u obzir dopuštene računovodstvene postupke i načela te porezna ograničenja i posljedice.

Za obračun amortizacije najmjerodavniji su računovodstveni propisi te usvojene računovodstvene politike od strane trgovačkog društva, dok je za procjenu vijeka uporabe

[36] Guzić, Š. (2008.): „Računovodstvene politike malih i srednjih društava“,Računovodstvo, revizija i financije, br.8/2008.
[37] Guzić, Š. (2008.): „Računovodstvene politike malih i srednjih društava“,Računovodstvo, revizija i financije, br.8/2008.

(amortizacijsku stopu) za dugotrajnu imovinu odgovorno trgovačko društvo sukladno vlastitim procjenama i računovodstvenim politikama.

Pri utvrđivanju korisnog vijeka trajanja sredstva treba razmotriti sljedeće:[38]

- Očekivanu uporabu sredstava (ocjenjuje se prema očekivanom kapacitetu sredstava ili fizičkom učinku)
- Očekivano fizičko trošenje koje ovisi o proizvodnim faktorima, kao što je broj smjena u kojima će se sredstvo koristiti, program popravka i održavanja u društvu i briga o održavanju sredstva dok je neiskorišteno
- Tehničko starenje koje proizlazi iz promjena ili poboljšanja proizvodnje ili iz promjene potražnje na tržištu za proizvodom ili uslugom koje sredstvo daje
- Zakonska ili slična ograničenja vezana za korištenje sredstva, kao što je datum isteka odnosnih najmova i sl.

Korisni vijek trajanja dugotrajne imovine treba preispitati u određenim vremenskim intervalima.

Porezno dopuštenu amortizaciju dugotrajne imovine uređuje Zakon o porezu na dobit, a detaljnije informacije daje Pravilnik o porezu na dobit.

Porezni obveznik može obračunati amortizaciju:

1) U svoti nižoj od porezno dopuštene - tako obračunana amortizacija prema Zakonu o porezu na dobit smatra se i porezno priznatim rashodom.
2) U svoti višoj od porezno dopuštene – tada razliku koja proizlazi iz više obračunane amortizacije treba evidentirati kao uvećanje porezne osnovice te u računovodstvu proknjižiti odgođenu poreznu imovinu sukladno MRS-u 12 – Porez na dobit odnosno HSFI 14 – Vremenska razgraničenja.

Dvije su osnovne vrste metode obračuna amortizacije, a to su vremenske i funkcionalne. Vremenske metode obračuna amortizacije su:

1) Linearna metoda – najčešće se koristi zbog svoje jednostavnosti. Trošak amortizacije se iskazuje ravnomjerno u svim obračunskim razdobljima tijekom korisnog vijeka

[38] Švigir, A. (2009):"Računovodstvene politike i njihov utjecaj na poslovni i porezni rezultat" , Računovodstvo, revizija i financije, prosinac 2009.

trajanja dugotrajne imovine. Primjenjuje se kada je korist od dugotrajne imovine jednaka u svim godinama korisnog vijeka trajanja.

2) Progresivna (ubrzana) metoda – polazi od ubrzanog fizičkog trošenja dugotrajne imovine pa iz razdoblja u razdoblje treba povećavati i troškove amortizacije.
3) Degresivna metoda – u ovoj metodi dolazi do smanjenja iznosa amortizacije tijekom vijeka upotrebe.

Od metoda amortizacije HSFI 6 dopušta primjenu sljedećih:[39]

- *Pravocrtna (ravnomjerna)* – jednake svote amortizacije u svakom razdoblju ako nije promijenjen ostatak vrijednosti
- *Degresivna* – smanjivanje troška amortizacije tijekom uporabe
- *Funkcionalna* – utemeljena na očekivanoj uporabi odnosno amortizacija utemeljena na količini proizvoda.

Primjer:

- Analizirat će se kako različite metode obračuna amortizacije utječu na visinu računovodstvenog dobitka, poreznu osnovicu te samim tim i visinu poreza na dobitak.
- Društvo je nabavilo stroj za proizvodnju kutija za pakiranje.
- Nabavna vrijednost stroja (fakturna vrijednost+zavisni troškovi nabave) je 100.000,00 kn.
- Društvo je procijenilo da će korisni vijek uporabe nabavljenog stroja biti 4 godine.
- Pretpostavit će se da je bruto-dobitak društva prije utvrđivanja troška amortizacije 200.000,00.

Tablica 9:Usporedba obračuna amortizacije uz primjenu linearne, degresivne i funkcionalne metode

Godina	Linearna metoda obračuna amortizacije	Degresivna metoda obračuna amortizacije	Funkcionalna metoda obračuna amortizacije
1	2	3	5
1	25.000,00	40.000,00	30.000,00
2	25.000,00	30.000,00	60.000,00
3	25.000,00	20.000,00	10.000,00
4	25.000,00	10.000,00	
UKUPNO	100.000,00	100.000,00	100.000,00

Izvor: Švigir, A.(2009):"Računovodstvene politike i njihov utjecaj na poslovni i porezni rezultat", Računovodstvo, revizija i financije, prosinac 2009.

[39] Guzić, Š. (2008.): „Računovodstvene politike malih i srednjih društava",Računovodstvo, revizija i financije, br.8/2008.

Tablica 10:Utjecaj metoda obračuna amortizacije u prvoj godini na računovodstveni i porezni rezultat društva

Godina	Linearna metoda obračuna amortizacije	Degresivna metoda obračuna amortizacije	Funkcionalna metoda obračuna amortizacije
1	2	3	5
Bruto-dobitak prije obračuna amortizacije	200.000,00	200.000,00	200.000,00
Amortizacija 1. godine	25.000,00	40.000,00	30.000,00
Bruto-dobitak nakon amortizacije	175.000,00	160.000,00	170.000,00
Uvećanje porezne osnovice	-	15.000,00	5.000,00
Porezna osnovica	175.000,00	175.000,00	175.000,00
Porez na dobitak	35.000,00	35.000,00	35.000,00
Čisti neto-dobitak	140.000,00	125.000,00	135.000,00

Izvor: Švigir, A.(2009):"Računovodstvene politike i njihov utjecaj na poslovni i porezni rezultat", Računovodstvo, revizija i financije, prosinac 2009.

Iz primjera je vidljivo da društvo u prvoj godini uz primjenu linearne metode obračuna amortizacije iskazuje i najveći računovodstveni dobitak.

Ukoliko bi se društvo odlučilo za degresivnu metodu obračuna amortizacije u prvoj godini bi iskazalo najmanji računovodstveni dobitak u odnosu na ostale dvije metode obračuna.

Ukoliko bi se društvo odlučilo za primjenu degresivne ili funkcionalne metode obračuna amortizacije, tada bi trebalo utvrditi razliku između amortizacijske svote dobivene iz primjene linearne metode u odnosu na degresivnu ili funkcionalnu metodu obračuna amortizacije.

Za utvrđenu bi razliku društvo trebali uvećati porez na dobitak i u računovodstvu iskazati odgođenu poreznu imovinu.

4.6 Računovodstvene politike na području prihoda

Prihodi predstavljaju povećanje ekonomskih koristi tijekom obračunskog razdoblja u obliku priljeva ili povećanja imovine odnosno smanjenja obveza. Treba razlikovati prihode od poslovanja, prihode financiranja i izvanredne prihode.

- Prihodi poslovanja nastaju iz glavne djelatnosti poduzeća kao rezultat aktivnosti na tržištu
- Prihodi financiranja ostvaruju se temeljem plasmana slobodnih financijskih sredstava na tržištu
- Izvanredni prihodi obuhvaćaju prihode koji su nastali temeljem neplaniranog smanjenja obveza ili povećanja imovine te ih nije moguće predvidjeti.

Društvo u pravilu najviše prihoda ostvaruje od prodaje svojih proizvoda, roba ili usluga te će se zato navedeni prihodi najviše razmatrati u ovom radu.

Glavno pitanje u računovodstvu je koji uvjeti moraju biti ispunjeni da bi se prihodi mogli priznavati u poslovnim knjigama. Odgovor na pitanja prihoda uređuje HSFI 15 – *Prihodi i drugi standardi*.

Prihodi od prodaje proizvoda i robe priznaju se, sukladno HSFI-u 15 kad je vjerojatno da će buduće ekonomske koristi pritjecati poduzetniku i kad se koristi mogu pouzdano utvrditi. Poslovni prihodi mogu se priznati ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:[40]

- Na kupca su preneseni bitni rizici i koristi od vlasništva nad proizvodima uključujući i robu;
- Prodavatelj ne zadržava stalno sudjelovanje u upravljanju, do stupnja koji se obično povezuje s vlasništvom niti učinkovitu kontrolu nad prodanim proizvodima i robom;
- Svota prihoda može se pouzdano utvrditi;
- Vjerojatno je da će ekonomske koristi povezane s transakcijom u svezi s prodajom proizvoda pritjecati prodavatelju (vjerojatnost naplate);
- Troškovi koji su nastali ili će nastati u transakciji prodaje proizvoda mogu se pouzdano utvrditi.

[40] Guzić, Š. (2008.): „Računovodstvene politike malih i srednjih društava “,Računovodstvo, revizija i financije, br.8/2008.

Prihod se neće priznati ako:

- Poduzeće zadržava obvezu za nezadovoljavajuće izvršenje koje nije pokriveno uobičajenim garancijama;
- Je nastanak prihoda od određene prodaje uvjetovan kupčevim ostvarenjem prihoda od prodaje proizvoda;
- Su proizvodi prodani uz obvezu instaliranja (postavljanja) i kada je postavljanje važan dio ugovora koji još nije završen;
- Kad kupac ima pravo odustati od kupnje zbog razloga navedenog u ugovoru i kad postoji mogućnost povrata proizvoda.

Prihodi od prodaje usluga, čiji je ishod moguće pouzdano utvrditi, obračunavaju se prema stupnju dovršenosti (postotne dovršenosti) transakcije na datum bilance. Smatra se da se ishod tj. rezultat transakcije može pouzdano utvrditi ako:[41]

- Se mogu pouzdano utvrditi prihodi;
- Postoji vjerojatnost naplate (kad je vjerojatno pritjecanje ekonomskih koristi od transakcije);
- Je moguće pouzdano izmjeriti stupanj dovršenosti transakcije;
- Se mogu pouzdano utvrditi troškovi nastali u vezi s tim uslugama.

Kada se ishod transakcije koja obuhvaća pružanje usluga ne može pouzdano utvrditi prihod se priznaje samo u visini priznatih rashoda koji se mogu nadoknaditi.[42]

Već je spomenuto da je jedan od uvjeta za priznavanje prihoda vjerojatnost naplate navedenog prihoda, te je logično za pretpostaviti da ako se navedeni uvjet ne ispuni da društvo nema temelj za priznavanje prihoda. Navedene prihode treba odgoditi kroz bilančnu poziciju odgođenih prihoda te se može zaključiti da na poslovni rezultat utječe i procjena vjerojatnosti pritjecanja ekonomskih koristi od transakcija.

U sljedećem primjeru će se prikazati utjecaj odgode prihoda na poslovni rezultat društva.

Primjer:

[41] Guzić, Š. (2008.): „Računovodstvene politike malih i srednjih društava“,Računovodstvo, revizija i financije, br.8/2008.
[42] Guzić, Š. (2008.): „Računovodstvene politike malih i srednjih društava“,Računovodstvo, revizija i financije, br.8/2008.

- U 2009. Društvo je iskazalo prihode u svoti od 18,625.680 kn

U razmatranje će se uzeti tri inačice koje se temelje na procjeni menadžmenta o pritjecanju ekonomskih koristi u društvo:

a) Društvo sve prihode sukladno propisanim uvjetima iz MRS-a 18 odnosno HSFI 15, odnosno procjenjuje da će ekonomske koristi od transakcija pritjecati u poduzeće;
b) Društvo procjenjuje da 10% prihoda (1,862.568 kn) neće biti naplaćeno, dakle ekonomske koristi povezane s transakcijom u procijenjenom postotku neće pritjecati u subjekt;
c) Društvo procjenjuje da 15% prihoda (2,793.852 kn) neće biti naplaćeno, dakle ekonomske koristi povezane s transakcijom u procijenjenom postotku neće pritjecati u subjekt.

- Rashodi društva su stalni i iznose 17,663.293,00 kn.
- Ukupna imovina društva je 23,964.871,00 kn.

Uz navedene pretpostavke prikazat će se utjecaj procjene o nenaplativosti potraživanja na poslovni rezultat poduzeća.

Tablica 11:Utjecaj procjene o nenaplativosti na poslovni rezultat društva

Opis	Inačica a	Inačica b (10%)	Inačica c (15%)
Prihodi	18,625.680,00	16,763.112,00	15,831.828,00
Rashodi (ukupno)	17,663.293,00	17,663.293,00	17,663.293,00
Dobitak (gubitak) prije oporezivanja	962.387,00	(900.181,00)	(1,831.465,00)
Porez na dobitak 20 %	192.477,40	-	-
Neto-dobitak	769.909,60	(900.181,00)	(1,831.465,00)

Izvor: Švigir, A.(2009):"Računovodstvene politike i njihov utjecaj na poslovni i porezni rezultat", Računovodstvo, revizija i financije, prosinac 2009.

Iz primjera je vidljivo da poduzeće u inačici b te inačici c ostvaruje gubitak dok u inačici a ostvaruje dobitak. Sukladno navedenome će i pokazatelji financijske analize u navedenim inačicama biti različiti. Iako je temeljna bit računovodstvenih standarda istinito i fer izvještavanje, društvo će rijetko kad prihvatiti procjene koje društvo dovode u zonu gubitka koliko god činjenice na kojima se temelje procjene bile istinite.

4.7 Računovodstvene politike na području potraživanja

Potraživanja su tražbine prema poslovnim subjektima za novcem, dobrima ili uslugama te spadaju u nematerijalnu imovinu. Prema ročnosti potraživanja možemo podijeliti na kratkoročna i dugoročna. Kratkoročna potraživanja su ona potraživanja od kojih se očekuje da će biti naplaćena u roku godine dana ili tijekom tekućeg poslovnog ciklusa, ovisno o tome koje je razdoblje duže. Sva druga potraživanja spadaju u dugoročna potraživanja. Za iznos potraživanja očekuje se priljev budućih ekonomskih koristi u poduzeće, najčešće novca.

Iznos budućih novčanih tijekova koji se očekuju ostvariti od naplate potraživanja i novac na računu poslovnog subjekta temeljni su faktori za donošenje niza poslovnih odluka. Stoga je iznimno važno da je vrijednost procijenjenih budućih novčanih tijekova realno iskazana.

Potraživanja su uređena od strane HSFI-a 11 – *Potraživanja.*

Potraživanja – su, na temelju obvezno pravnih i drugih osnova, zasnovana prava potraživati od dužnika plaćanje duga, isporuku usluga ili pružanje usluga.[43]

Potraživanja mogu nastati kao rezultat različitih aktivnosti poduzetnika, kao na primjer:[44]

a. Prodajom gotovih proizvoda,
b. Prodajom trgovačke robe,
c. Pružanjem usluga,
d. Iznajmljivanjem imovine,
e. Prodajom dugotrajne imovine.

U djelokrugu ovog standarda su samo ona potraživanja kod kojih nije ugovoren nikakav prinos (kamate), a ona potraživanja kod kojih je određen prinos su u djelokrugu HSFI 9 – Financijska imovina.

Potraživanja su dio imovine društva, a dio toga stanja čine i nenaplaćena potraživanja.

Vrijednost potraživanja se umanjuje i gubici od umanjenja vrijednosti nastaju samo i isključivo ako postoji objektivan dokaz o umanjenju vrijednosti proizašlog iz jednog ili više događaja. U praksi je često nemoguće utvrditi jedan zaseban događaj koji je uzrokovao

[43] Narodne novine, (2008): Odluka o objavljivanju Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja, Narodne novine d.d. Zagreb
[44] Narodne novine, (2008): Odluka o objavljivanju Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja, Narodne novine d.d. Zagreb

umanjenje vrijednosti jer je umanjenje vrijednosti u većini slučajeva uzrokovano zajedničkim učinkom više događaja. Objektivni doka da je vrijednost potraživanja umanjenja uključuje:[45]

a. značajne financijske teškoće dužnika,
b. nepoštivanje ugovora, poput nepodmirenja obveza ili zakašnjenja plaćanja, ili
c. zbog nastanka mogućnosti da će dužnik pokrenuti stečajni postupak ili postupak druge financijske reorganizacije.

Kada neizvjesnost naplate nastaje kod svote već uključene u prihod tada se svota za koju prestaje biti vjerojatna mogućnost naplate priznaje kao rashod te ne postoji mogućnost da se ispravlja izvorno priznati prihod. Kod navedenog treba voditi brigu i o zahtjevu HSFI-a 3 – *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške*, koji zahtijeva usklađenje usporednih podataka retroaktivnim ispravljanjem u prvim financijskih izvješćima ako bi bila riječ o pogrešci. Također, kod navedenih vrijednosnih usklađenja potraživanja se izravno utječe na visinu iskazanog dobitka društva pa se može zaključiti da su navedene pozicije često podložne manipulaciji od strane menadžmenta društva.

Jedan bitan faktor koji utječe na nenaplativost potraživanja, te ga u procjeni o nenaplativosti potraživanja menadžment često koristi je starosna struktura potraživanja. U sljedećem primjeru će se prikazati tablica sa procjenama nenaplativih potraživanja na temelju njihove starosne strukture.

Tablica 12:Procjena svota nenaplativih potraživanja na temelju njihove starosne strukture.

Starost potraživanja od dospijeća naplate	Svota potraživanja	Postotak nenaplativosti	Procijenjena svota nenaplativih potraživanja
1	2	3	4
Do 30 dana	700.000,00	4%	28.000,00
Od 30 do 60 dana	300.000,00	7%	21.000,00
Od 60 do 90 dana	100.000,00	10%	10.000,00
Od 90 do 120 dana	50.000,00	13%	6.500,00
Više od 120 dana	30.000,00	15%	4.500,00
Nedospjela potraživanja koja ulaze u dospjelost za 7 dana	1,000.000,00	1%	10.000,00
Nedospjela potraživanja za koja se ne provodi vrijednosno usklađenje	8,029.042,00		
UKUPNO	10,209.042,00		80.000,00

[45] Narodne novine, (2008): Odluka o objavljivanju Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja, Narodne novine d.d. Zagreb

Izvor: Švigir, A.(2009):"Računovodstvene politike i njihov utjecaj na poslovni i porezni rezultat", Računovodstvo, revizija i financije, prosinac 2009.

Svota potraživanja koju će menadžment ispraviti ovisi isključivo o njihovoj procjeni koja se temelji na informacijama dobivenim od financijsko-računovodstvenog sektora te vanjskih izvora. Njihov zadatak je najmanje kvartalno napraviti starosnu strukturu potraživanja sa uključenim informacijama o svakom pojedinom kupcu. Također, u izvještaju treba napomenuti i pokrivenost potraživanja s instrumentima plaćanja.

U sljedećem primjeru će se prikazati kako različite procjene različito utječu na poslovni rezultat. Treba se napomenuti da su procjene ipak samo procjene te se ne može govoriti o njihovoj točnosti i netočnosti.

Tablica 13:Različite procjene svota nenaplativih potraživanja

Starost potraživanja od dospijeća naplate	Svota potraživanja	Inačica A		Inačica B		Inačica C	
		% nenaplativosti	Procijenjena svota nenaplativih potraživanja	% nenaplativosti	Procijenjena svota nenaplativih potraživanja	% nenaplativosti	Procijenjena svota nenaplativih potraživanja
1	2	3	4	5	6	7	8
Do 30 dana	700.000,00	4	28.000,00	10	70.000,00		
Od 30 do 60 dana	300.000,00	7	21.000,00	9	27.000,00		
Od 60 do 90 dana	100.000,00	10	10.000,00	15,4	15.400,00		
Od 90 do 120 dana	50.000,00	13	6.500,00	25,1	12.550,00		
Više od 120 dana	30.000,00	15	4.500,00	100	30.000,00	100%	30.000,00
Nedospjela potraživanja koja ulaze u dospjelost za 7 dana	1,000.000,00	1	10.000,00	2	20.000,00		
Nedospjela potraživanja za koja se ne provodi vrijednosno usklađenje	8,029.042,00	-	-	-	-	-	-
UKUPNO	10,209.042,00		80.000,00		174.950,00		30.000,00

Izvor: Švigir, A.(2009):"Računovodstvene politike i njihov utjecaj na poslovni i porezni rezultat", Računovodstvo, revizija i financije, prosinac 2009.

U razmatranje su se uzele tri inačice koje se temelje na procjeni menadžmenta o nenaplativosti potraživanja. Poslovni subjekt procjenjuje da neće naplatiti potraživanja od kupaca u iznosu od:

1) 80.000,00 kn
2) 174.950,00 kn
3) 30.000,00 kn.

- U obračunskom razdoblju poduzeće je iskazalo prihode u svoti od 18,625.680,00 kn.
- Ukupna imovina poduzeća u obračunskom razdoblju je 23,964.871,00 kn.
- Iznos rashoda za promatrano razdoblje je 17,663.293,00 kn.
- Vrijednost kapitala i rezerva je 6,827.499,60 kn.

Tablica 14:Usporedba poslovnog rezultata kod različitih procjena ispravka vrijednosti potraživanja

Opis	Inačica a	Inačica b	Inačica c
Prihodi	18,625.680,00	18,625.680,00	18,625.680,00
Rashodi ispravka vrijednosti potraživanja	80.000,00	174.950,00	30.000,00
Ukupni rashodi	17,568.343,00	17,663.293,00	17,518.343,00
Računovodstveni dobitak	1,057.337,00	962.387,00	1,107.337,00
Uvećanje porezne osnovice	50.000,00	144.950,00	-
Porezna osnovica	1,107.337,00	1,107.337,00	1,107.337,00
Porez na dobitak 20%	221.467,40	221.467,40	221.467,40
Čisti neto-dobitak	835.869,60	740.919,60	885.869,60

Izvor: Švigir, A.(2009):"Računovodstvene politike i njihov utjecaj na poslovni i porezni rezultat", Računovodstvo, revizija i financije, prosinac 2009.

U primjeru se moglo vidjeti kako poslovni rezultat različito iznosi kod različitih procjena vrijednosti potraživanja. Također, bitno je spomenuti da načelo opreznosti uvijek daje prednost nižem iskazivanju rezultata s obzirom na neizvjesnost naplate.

5 IZBOR RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA NA PRIMJERU PODUZEĆA „Luka d.d. Split“

5.1 Osnovne informacije o poduzeću

„Luka d.d. Split“ je tržišno orijentirano trgovačko društvo koje temeljem Ugovora o prvenstvenoj koncesiji obavlja lučke usluge na prostoru Sjeverne luke Split. Osnovna djelatnost Luke d.d. Split se obavlja na ukupnoj površini od 198.072 m^2 , gdje najveći dio koncesioniranog područja ima status slobodne zone.[46]

Povoljni geopoložaj i prometna pozicija, sa autocestom A1 Zagreb – Split u neposrednoj blizini čine osnovu dugogodišnjeg uspješnog poslovanja poduzeća. Također, zahvaljujući povoljnoj prometnoj poziciji Luka d.d. Split uspješno obavlja promete preko kamionskog i kontejnerskog terminala.

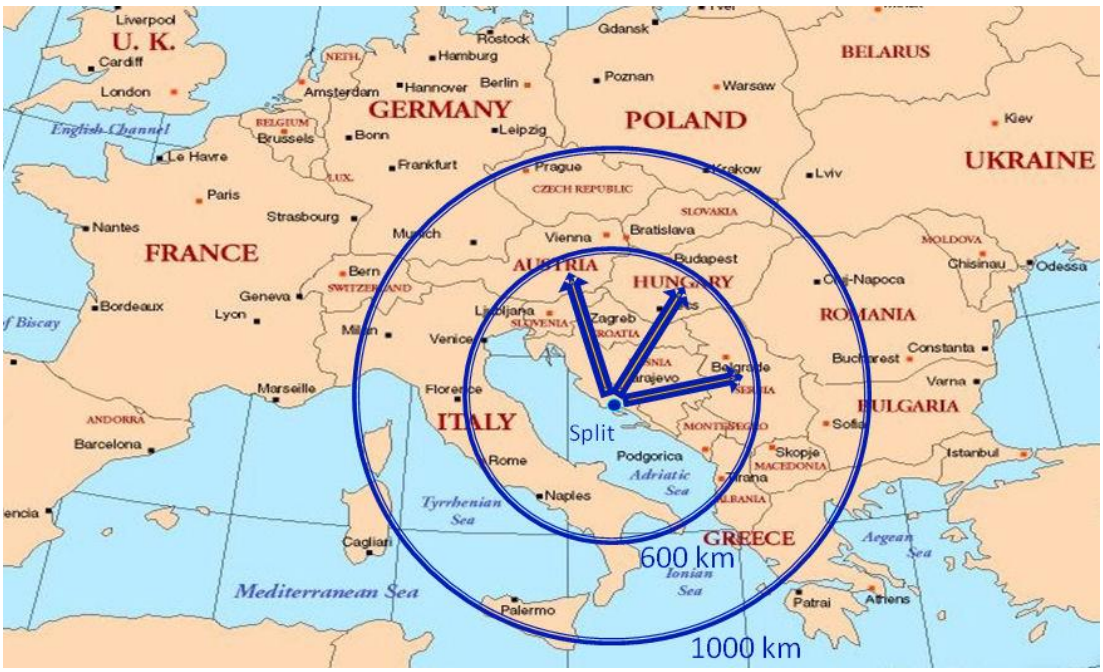

Slika 7:Geoprometni položaj

Izvor:http://www.lukasplit.hr/index.php?option=com_content&view=article&id=165%3Agegrafpolozaj&catid=42%3Arotator&lang=hr

[46] http://www.lukasplit.hr/index.php?option=com_content&view=article&id=182&Itemid=33&lang=hr

Osim kamionskog i kontejnerskog prometa Luka d.d. Split nudi usluge skladištenja u zatvorenim, otvorenim, natkrivenim i rashladnim skladištima kao i usluge korištenja slobodne zone.

Najveći dioničar poduzeća Luke d.d. Split je društvo Consult-invest limited d.o.o., čiji udio iznosi 35,66 %.

Tablica 15:Vlasnička struktura na dan 31. prosinca 2014

	Udjel (%)
Consult – Invest Limited d.o.o.	35,66
Portus Adria d.o.o.	21,57
Poljička republika d.o.o.	19,92
Grad Split	9,57
Centar za restrukturiranje i prodaju - CERP	3,72
Ostali dioničari	9,56
Ukupno	**100,00**

Izvor: Izvor: Temeljni financijski izvještaji poduzeća "Luka d.d."

5.2 Financijski izvještaji poduzeća

U nastavku će biti prikazani i objašnjeni financijski izvještaji poduzeća „Luka d.d. Split".

Poduzeće sastavlja sljedeće financijske izvještaje:

- Bilanca,
- Račun dobiti i gubitka,
- Izvještaj o novčanom tijeku,
- Izvještaj o promjenama kapitala,
- Bilješke uz financijske izvještaje.

5.2.1 Bilanca poduzeća „Luka d.d. Split“

Tablica 16:Bilanca poduzeća „Luka d.d. Split“ na dan 31.12.2014

OBVEZNIK: 34440814040; LUKA D.D. SPLIT				
Naziv pozicije	**AOP oznaka**	**Rbr. bilješke**	**Prethodna godina**	**Tekuća godina**
1	**2**	**3**	**4**	**5**
AKTIVA				
A) POTRAŽIVANJA ZA UPISANI A NEUPLAĆENI KAPITAL	001			
B) DUGOTRAJNA IMOVINA (003+010+020+029+033)	002		38.837.116	41.489.050
I. NEMATERIJALNA IMOVINA (004 do 009)	003		18.377.820	23.110.564
1. Izdaci za razvoj	004		8.000	8.000
2. Koncesije, patenti, licencije, robne i uslužne marke, softver i ostala prava	005		18.369.820	23.102.564
3. Goodwill	006		-	-
4. Predujmovi za nabavu nematerijalne imovine	007		-	-
5. Nematerijalna imovina u pripremi	008		-	-
6. Ostala nematerijalna imovina	009		-	-
II. MATERIJALNA IMOVINA (011 DO 019)	010		20.389.057	18.306.256
1. Zemljište	011		2.627.113	2.627.113
2. Građevinski objekti	012		8.947.724	8.668.836
3. Postrojenja i oprema	013		-	-
4. Alati, pogonski inventar i transportna imovina	014		8.701.342	6.847.429
5. Biološka imovina	015		-	-
6. Predujmovi za materijalnu imovinu	016		112.878	162.878
7. Materijalna imovina u pripremi	017		-	-
8. Ostala materijalna imovina	018		-	-
9. Ulaganja u nekretnine	019		-	-
III. DUGOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA (021 do 028)	020		18.270	23.057
1. Udjeli (dionice) kod povezanih poduzetnika	021		-	-
2. Dani zajmovi povezanim poduzetnicima	022		-	-
3. Sudjelujući interesi (udjeli)	023		18.270	23.057
4. Zajmovi dani poduzetnicima u kojima postoje sudjelujući interesi	024		-	-
5. Ulaganja u vrijednosne papire	025		-	-
6. Dani zajmovi, depoziti i slično	026		-	-
7. Ostala dugotrajna financijska imovina	027		-	-
8. Ulaganja koja se obračunavaju metodom udjela	028		-	-
IV. POTRAŽIVANJA (030 do 032)	029		51.969	49.173
1. Potraživanja od povezanih poduzetnika	030		-	-
2. Potraživanja po osnovi prodaje na kredit	031		-	-
3. Ostala potraživanja	032		-	-
V. ODGOĐENA POREZNA IMOVINA	033		-	-
C) KRATKORAJNA IMOVINA (035+043+050+058)	034		4.304.034	4.554.330
I. ZALIHE (036 do 042)	035		23.993	20.986
1. Sirovine i materijal	036		23.993	20.986
2. Proizvodnja u tijeku	037		-	-

3. Gotovi proizvodi	038		-	-
4. Trgovačka roba	039		-	-
5. Predujmovi za zalihe	040		-	-
6. Dugotrajna imovina namijenjena prodaji	041		-	-
7. Biološka imovina	042		-	-
II. POTRAŽIVANJA (044 do 049)	043		4.147.217	4.477.144
1. Potraživanja od povezanih poduzetnika	044		-	-
2. Potraživanja od kupaca	045		3.836.752	4.227.615
3. Potraživanja od sudjelujućih poduzetnika	046		-	-
4. Potraživanja od zaposlenika i članova poduzetnika	047		3.952	-
5. Potraživanja od države i drugih institucija	048		306.513	249.529
6. Ostala potraživanja	049		-	-
III. KRATKOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA (051 do 057)	050		-	-
1. Udjeli (dionice) kod povezanih poduzetnika	051		-	-
2. Dani zajmovi poveznim poduzetnicima	052		-	-
3. Sudjelujući interesi (udjeli)	053		-	-
4. Zajmovi dani poduzetnicima u kojima postoje sudjelujući interesi	054		-	-
5. Ulaganja u vrijednosne papire	055		-	-
6. Dani zajmovi, depoziti i slično	056		-	-
7. Ostala financijska imovina	057		-	-
IV. NOVAC U BANCI I BLAGAJNI	058		132.824	56.200
D) PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I OBRAČUNATI PRIHODI	059		154.067	450.075
E) UKUPNO AKTIVA (001+002+034+059)	060		43.295.217	46.493.455
F) IZVANBILANČNI ZAPISI	061		-	-
PASIVA				
A) KAPITAL I REZERVE (063+064+065+071+072+075+078)	062		24.425.523	24.515.679
I. TEMELJNI (UPISANI) KAPITAL	063		14.049.990	14.049.990
II. KAPITALNE REZERVE	064		-	-
III. REZERVE IZ DOBITI (066+067+068+069+070)	065		394.024	394.024
1. Zakonske rezerve	066		394.024	394.024
2. Rezerve za vlastite dionice	067		-	-
3. Vlastite dionice i udjeli (odbitna stavka)	068		-	-
4. Statutarne rezerve	069		-	-
5. Ostale rezerve	070		-	-
IV. REVALORIZACIJSKE REZERVE	071		-	-
V. ZADRŽANA DOBIT ILI PRENESENI GUBITAK (073-074)	072		9.952.799	9.981.508
1. Zadržana dobit	073		9.952.799	9.981.508
2. Preneseni gubitak	074		-	-
VI. DOBIT ILI GUBITAK POSLOVNE GODINE (076-077)	075		28.710	90.157
1. Dobit poslovne godine	076		28.710	90.157
2. Gubitak poslovne godine	077		-	-
VII. MANJINSKI INTERES	078		-	-
B) REZERVIRANJA (080 do 082)	079		206.220	373.487
1. Rezerviranja za mirovine, otpremnine i slične obveze	080		206.220	373.487
2. Rezerviranja za porezne obveze	081		-	-
3. Druga rezerviranja	082		-	-
C) DUGOROČNE OBVEZE (084 do 092)	083		6.429.401	9.134.481
1. Obveze prema povezanim poduzetnicima	084		-	-
2. Obveze za zajmove, depozite i slično	085		-	-

3. Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	086		6.415.746	9.120.826
4. Obveze za predujmove	087		-	-
5. Obveze prema dobavljačima	088		13.655	13.655
6. Obveze po vrijednosnim papirima	089		-	-
7. Obveze prema poduzetnicima u kojima postoje sudjelujući interesi	090		-	-
8. Ostale dugoročne obveze	091		-	-
9. Odgođena porezna obveza	092		-	-
D) KRATKOROČNE OBVEZE (094 do 105)	093		11.574.629	11.271.722
1. Obveze prema povezanim poduzetnicima	094		-	-
2. Obveze za zajmove, depozite i slično	095		-	-
3. Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	096		6.125.285	6.734.723
4. Obveze za predujmove	097		1.485	1.485
5. Obveze prema dobavljačima	098		4.364.017	3.428.053
6. Obveze po vrijednosnim papirima	099		-	-
7. Obveze prema poduzetnicima u kojima postoje sudjelujući interesi	100		-	-
8. Obveze prema zaposlenicima	101		609.309	583.874
9. Obveze za poreze, doprinose i slična davanja	102		474.533	523.587
10. Obveze s osnove udjela u rezultatu	103		-	-
11. Obveze po osnovi dugotrajne imovine namijenjene prodaji	104		-	-
12. Ostale kratkoročne obveze	105		-	-
E) ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHOD BUDUĆEGA RAZDOBLJA	106		659.444	1.198.086
F) UKUPNO – PASIVA (062+079+083+093+106)	107		43.295.217	46.493.455
G) IZVANBILANČNI ZAPISI	108		-	-
DODATAK BILANCI (popunjava poduzetnik koji sastavlja konsolidirani godišnji financijski izvještaj)				
A) KAPITAL I REZERVE				
- Pripisano imateljima kapitala matice	109		-	-
- Pripisano manjinskom interesu	110		-	-

Izvor: Temeljni financijski izvještaji poduzeća "Luka d.d."

Tablica broj 16 prikazuje Bilancu poduzeća „Luka d.d. Split" na dan 31.12.2014 iz koje je vidljivo da na ukupna aktiva odnosno pasiva iznosi 46.493.455 kn. U odnosu na prethodnu 2013. godinu vidljivo je povećanje aktive i pasive za 3.198.238 kn (7,39%).

U aktivi je došlo do značajnih promjena sljedećih stavki:

- Dugotrajna imovina je porasla sa 38.837.116 kn na 41.489.060 kn, odnosno za 2.651.944 kn ili 6,82%. Porast dugotrajne imovine je uvjetovan rastom vrijednosti koncesija (nematerijalne imovine) sa 18.369.820 kn na 23.102.564 kn ili za 25,76 %.
- Vrijednost nematerijalne imovine se u navedenom razdoblju smanjio za 10,22%. Vrijednost nematerijalne imovine se smanjila sa 20.389.057 kn na 18.306.256 kn ili za 2.082.801 kn. Razlog smanjenja nematerijalne imovine je smanjenje vrijednosti alata i pogonskog inventara sa 8.701.342 kn na 6.847.429 kn ili za 21,31%.

U pasivi je došlo do značajnih promjena sljedećih stavki:

- Dugoročne obveze su porasle sa 6.429.401 kn na 9.134.481 kn ili za 42,07%. Navedeno povećanje je većinom uzrokovano povećanjem obveza prema bankama i drugim financijskim institucijama. Iz navedenoga se vrlo lako da zaključiti da je porast vrijednosti koncesija u aktivi financiran zaduživanjem u financijskim institucijama.

5.2.2 Račun dobiti i gubitka

Profitabilnost poduzeća vidimo iz Računa dobiti i gubitka. U nastavku je prikazan Račun dobiti i gubitka poduzeća "Luka d.d.".

Tablica 17:Račun dobiti i gubitka za razdoblje od 01.012014 do 31.12.2014

OBVEZNIK: 34440814040; LUKA D.D. SPLIT				
Naziv pozicije	**AOP oznaka**	**Rbr. bilješke**	**Prethodna godina**	**Tekuća godina**
1	**2**	**3**	**4**	**5**
I. POSLOVNI PRIHODI (112+113)	111		29.956.256	28.857.800
1. Prihodi od prodaje	112		28.358.304	28.592.311
2. Ostali poslovni prihodi	113		1.597.952	265.489
II. POSLOVNI RASHODI (115+116+120+124+125+126+129+130)	114		28.723.076	27.685.016
1. Promjene vrijednosti zaliha proizvodnje u tijeku i gotovih proizvoda	115		-	-
2. Materijalni troškovi (117 do 119)	116		9.145.026	9.094.543
a) Troškovi sirovina i materijala	117		4.472.514	4.561.509
b) Troškovi prodane robe	118		247.591	293.477
c) Ostali vanjski troškovi	119		4.424.921	4.239.557
3. Troškovi osoblja (121 do 123)	120		11.525.779	11.150.038
a) Neto plaće i nadnice	121		7.088.837	6.960.998
b) Troškovi poreza i doprinosa iz plaća	122		2.872.132	2.594.629
c) Doprinosi na plaće	123		1.564.810	1.594.411
4. Amortizacija	124		3.858.551	3.460.354
5. Ostali troškovi	125		3.072.440	2.887.106
6. Vrijednosno usklađivanje (127+128)	126		-	190.196
a) Dugotrajne imovine (osim financijske imovine)	127		-	190.196
b) Kratkotrajne imovine (osim financijske imovine)	128		-	-
7. Rezerviranja	129		373.770	371.673
8. Ostali poslovni rashodi	130		747.510	531.106
III. FINANCIJSKI PRIHODI (132 DO 136)	131		20.939	1.085
1. Kamate, tečajne razlike, dividende, slični prihodi iz odnosa s nepovezanim poduzetnicima i drugim osobama	132		-	-
2. Kamate , tečajne razlike, dividende, slični prihodi iz odnosa s nepovezanim	133		20.939	1.085

poduzetnicima i drugim osobama				
3. Dio prihoda od pridruženih poduzetnika i sudjelujućih interesa	134		-	-
Naziv pozicije	**AOP oznaka**	**Rbr. bilješke**	**Prethodna godina**	**Tekuća godina**
1	**2**	**3**	**4**	**5**
4. Nerealizirani dobici (prihodi) od financijske imovine	135		-	-
5. Ostali financijski prihodi	136		-	-
IV. FINANCIJSKI RASHODI (138 DO 141)	137		1.225.409	1.083.712
1. Kamate, tečajne razlike i drugi rashodi s povezanim poduzetnicima	138		-	-
2. Kamate, tečajne razlike i drugi rashodi iz odnosa s nepovezanim poduzetnicima i drugim osobama	139		1.225.409	1.083.712
3. Nerealizirani gubici (rashodi) od financijske imovine	140		-	-
4. Ostali financijski rashodi	141		-	-
V. UDIO U DOBITI OD PRIDRUŽENIH PODUZETNIKA	142		-	-
VI. UDIO U GUBITKU OD PRIDRUŽENIH PODUZETNIKA	143		-	-
VII. IZVANREDNI – OSTALI PRIHODI	144		-	-
VIII. IZVANREDNI – OSTALI RASHODI	145		-	-
IX. UKUPNI PRIHODI (111+131+142+144)	146		29.977.195	28.858.885
X. UKUPNI RASHODI (114+137+143+145)	147		29.948.485	28.768.728
XI. DOBIT ILI GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	148		28.710	90.157
1. Dobit prije oporezivanja (146-147)	149		28.710	90.157
2. Gubitak prije oporezivanja	150		-	-
XII. POREZ NA DOBIT	151		-	-
XIII. DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA (148-151)	152		28.710	90.157
1. Dobit razdoblja (149-151)	153		28.710	90.157
2. Gubitak razdoblja (151-148)	154		-	-

Izvor: Temeljni financijski izvještaji poduzeća "Luka d.d."

Uspješnost poslovanja poduzeća Luka d.d. se vidi iz Računa dobiti i gubitka. Na temelju ovoga izvještaja se vidi da je dobit razdoblja iznosila 90.157 kn. U odnosu na prethodnu godinu, koja je iznosila 28.710 kn, vidljivo je povećanje dobiti za 314,03%. Ukupni prihodi su smanjeni za 1.118.310 kn, a ukupni rashodi iznose 1.179.757 kn manje u odnosu na prethodnu godinu što je uzrok povećanja dobiti na tekućoj godini.

5.2.3 Izvještaj o novčanom tijeku

Izvještaj o novčanom tijeku pokazuje kako bi izgledalo poslovanje i rezultat poslovanja kad bi se obračun provodio na temelju priljeva i odljeva novca. U tablici 18 je prikazan izvještaj o novčanom tijeku poduzeća "Luka d.d.".

Tablica 18:Izvještaj o novčanom tijeku

	2014. godine	2013. godine	Promjena
Novčani tijek od poslovnih aktivnosti			
Dobit tekuće godine	90	29	61
Amortizacija	3.460	3.859	-399
Tečajne razlike po primljenim kreditima, neto	(86)	213	-299
Trošak kamata	1.084	959	125
Prihodi od kamata	-	(1)	1
Neto promjene u rezerviranjima	167	(1.529)	1696
Gubitak od umanjena vrijednosti	185	-	185
Prihod od dividendi	-	(2)	2
(Prihod) / trošak od svođenja na fer vrijednost	(5)	3	-8
Neamortizirana vrijednost rashodovane imovine	-	3	-3
Novčani tok iz poslovanja prije promjena u obrtnom kapitalu	**4.895**	**3.531**	**1364**
Smanjenje / (povećanje) zaliha	3	(23)	26
(Povećanje) / smanjenje potraživanja i ostale kratkotrajne imovine	(862)	1.657	-2519
(Smanjenje) / povećanje obveza prema dobavljačima i ostalih obveza	(373)	1.421	1794
Novac ostvaren iz poslovnih aktivnosti	**3.663**	**6.586**	**-2923**
Plaćene kamate	(1.084)	(936)	-148
Neto novčani tijek ostvaren iz poslovnih aktivnosti	**2.579**	**5.650**	**-3071**
Novčani tijek iz investicijskih aktivnosti			
Izdaci za nabavu nekretnina, postrojenja i opreme	(6.061)	(5.686)	-375
Neto novčani tijek korišten u investicijskim aktivnostima	**(6.061)**	**(5.686)**	**-375**
Novčani tijek od financijskih aktivnosti			
Otplata kredita	(3.131)	(2.641)	-490
Primici od kredita	6.535	2.084	4451
Povrat danih kredita	4	-	4
Neto novčani tijek ostvaren / (korišten) u financijskim aktivnostima	**3.405**	**(557)**	**3962**
Neto (smanjenje) / povećanje novca i novčanih ekvivalenata	**(77)**	**(593)**	**516**
Novac i novčani ekvivalenti na početku godine	**133**	**726**	**-593**
Novac i novčani ekvivalenti na kraju godine	**56**	**133**	**-77**

Izvor: Temeljni financijski izvještaji poduzeća "Luka d.d."

U izvještaju o novčanom tijeku vidljivo je kako bi izgledalo poslovanje i rezultat poduzeća ukoliko bi se obračun provodio na temelju priljeva i odljeva novca, a ne prema nastanku događaja. Predstavlja komplementarni izvještaj računu dobiti i gubitka te korisnicima pruža podatke o kvaliteti zarada.

Iz tablice o novčanom tijeku poduzeća "Luka d.d." vidljivo je:

- Smanjenje neto novčanog tijeka od poslovnih aktivnosti za 3.071.000,00 kn
- Smanjenje neto novčanog tijeka od investicijskih aktivnost za 375.000,00 kn
- Povećanje neto novčanog tijeka od financijskih aktivnosti za 3.962.000,00 kn.

5.2.4 Izvještaj o promjenama kapitala

Izvještaj o promjenama kapitala prikazuje sve promjene na kapitalu koje su se dogodile između dva datuma bilance. Izvještaj o promjeni kapitala spada u obvezno-temeljno izvješće koje je voditelj računovodstva zajedno s bilancom, računom dobiti i gubitka, izvještajem o novčanim tijekovima i bilješkama, dužan izraditi za upravu poduzeća, ali ne postoji obveza podnošenja navedenog izvještaja trgovačkom sudu, poreznoj upravi niti bilo kojem drugom državnom organu.[47]

Tablica 19:Izvještaj o promjenama kapitala

	Bilješka	Upisani kapital	Zakonske rezerve	Zadržana dobit	Ukupno
Stanje 31. prosinca 2012 godine		**14.050**	**394**	**9.964**	**24.408**
Plaćanje poreza na dobit za 2012. po nalogu Porezne uprave		-	-	(11)	(11)
Dobit tekuće godine		-	-	29	29
Stanje 31. prosinca 2013. godine		**14.050**	**394**	**9.982**	**24.426**
Dobit tekuće godine		-	-	90	90
Stanje 31. prosinca 2014. godine	13	**14.050**	**394**	**10.072**	**24.516**

Izvor: Temeljni financijski izvještaji poduzeća “Luka d.d.”

5.3 Uspješnost poslovanja poduzeća “Luka d.d.”

U tablici 20 prikazat će se uspješnost poslovanja poduzeća “Luka d.d.”.

Tablica 20:Uspješnost poslovanja poduzeća "Luka d.d."

OPIS	IZNOS
A) UKUPNI PRIHODI	28.857.800
B) UKUPNI RASHODI	28.768.728
1. Amortizacija	3.460.354
2. Kamate	1.083.712
3. Ostali rashodi	24.082.965
C) DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA	90.157
D) Porez na dobit	0

[47] http://www.racunovodstvo-porezi.hr/clanak-casopis/izvjestaj-o-promjeni-kapitala-glavnice-0

E) DOBIT NAKON OPOREZIVANJA	90.157
F) Bruto marža profita	4,07 %
G) Koeficijent obrtaja ukupne imovine	0,62 %
H) RENTABILNOST IMOVINE - BRUTO	2,52 %

Izvor: Izrada autora

Iz prikazane tablice vidljivo je da su prihodi poduzeća veći od rashoda te da poduzeće ostvaruje dobit u iznosu od 90.157,00 kn.

Pokazatelji uspješnosti poslovanja također potvrđuju dobro vođenje poduzeća. Profitna marža, kao pokazatelj sposobnosti menadžmenta u vođenju poduzeća, je iznimno dobra te iznosi 4,07%. Koeficijent obrtaja ukupne imovine iznosi 0,62% dok rentabilnost imovine, koja pokazuje kako učinkovito se poduzeće koristi vlastitim resursima, iznosi 2,52%

5.4 Utjecaj računovodstvenih politika na području dugotrajne imovine i amortizacije na primjeru poduzeća „Luka d.d.”

Dugotrajna imovina je onaj dio imovine koji se ne mijenja u vremenskom roku duljem od godine dana te neće biti utrošen u jednom proizvodnom ciklusu. Dugotrajna imovina nabavlja se s namjerom da bude korištena u poslovnom ciklusu, a ne za daljnju preprodaju. Računovodstvene politike, prije svega politike amortizacije, služe za alokaciju vrijednosti dugotrajne imovine u određenom obračunskom razdoblju. Različitom propisanom stopom amortizacije utječe se na visinu rashoda i samim tim na ukupni rezultat poslovanja poduzeća. Osim toga politikom amortizacije utječe se i na vrijednost dugotrajne materijalne i nematerijalne imovine.

Računovodstvene politike definiraju kako će se postupati sa troškovima u vezi sa dugotrajnom imovinom od njezine nabave do likvidacije.

Sukladno računovodstvenim politikama i vlastitim procjenama poduzeće procjenjuje vijek uporabe za dugotrajnu imovinu. Nakon procijenjenog vijeka uporabe poduzeće može koristiti različite metode obračuna amortizacije:

- Linearnu
- Degresivnu
- Progresivnu.

Izbor metode amortizacije ovisi o poslovnoj politici poduzeća.

Tablica 21:Struktura dugotrajne materijalne imovine poduzeća "Luka d.d."

DUGOTRAJNA MATERIJALNA IMOVINA	2014.	2013.
Zemljište	2.627.113	2.627.113
Građevinski objekti	8.668.836	8.947.724
Alati, pogonski inventar i transportna imovina	6.847.429	8.701.342
Predujmovi za materijalnu imovinu	162.878	112.878
UKUPNO:	**18.306.256**	**20.389.057**

Izvor: Izrada autora

U tablici 21 prikazana je podjela dugotrajne materijalne imovine poduzeća. Najveći dio dugotrajne imovine poduzeća "Luka d.d." predstavljaju građevinski objekti, alati, pogonski inventar i transportna imovina i zemljište, te su zbog toga značajni u prikazivanju financijskog rezultata. Zemljište, koje predstavlja veliki udio u dugotrajnoj imovini poduzeća, ima neograničeni vijek trajanja te zbog toga ne podliježe amortizaciji.

Tablica 22:Očekivani vijek trajanja prema oblicima imovine

IMOVINA	OČEKIVANI VIJEK TRAJANJA
Građevinski objekti	20 – 50 godina
Pogonski inventar (dizalice)	13 godina
Transportna imovina (viličari)	8 – 12 godina

Izvor: Izrada autora

Poduzeće „Luka d.d." nekretnine i opremu iskazanu u bilanci obračunava po povijesnom trošku umanjenom za akumuliranu amortizaciju i akumulirane gubitke od umanjenja, gdje je potrebno. Povijesni trošak uključuje trošak koji je izravno povezan sa stjecanjem imovine. Amortizacija nekretnina i opreme, osim zemljišta koje se ne amortizira, obračunava se od početka njezinog korištenja primjenom pravocrtne metode u svrhu alokacije troška od rezidualne vrijednosti te imovine tijekom njenog procijenjenog korisnog vijeka uporabe. Amortizacija se obračunava za svako sredstvo sve do potpune amortizacije sredstava ili do rezidualne vrijednosti sredstava ako je značajna.

Rezidualna vrijednost imovine i korisni vijek uporabe pregledavaju se na svaki datum bilance i po potrebi usklađuju. U slučaju da je knjigovodstveni iznos imovine veći od procijenjenog nadoknadivog iznosa, razlika se otpisuje do nadoknadivog iznosa.

Naknadni izdaci se uključuju u knjigovodstvenu vrijednost imovine, ili se priznaju kao zasebna imovina, samo ako će Društvo imati buduće ekonomske koristi od navedene imovine, te ako se trošak imovine može pouzdano mjeriti. Svi ostali troškovi investicijskog i tekućeg održavanja terete račun dobiti i gubitka u financijskom razdoblju u kojem su nastali.

Ulaganja u nekretnine odnose se uglavnom na ulaganja u poslovne zgrade i zemljišta koja se drže u svrhu dugoročnog stjecanja prihoda od najma ili zbog porasta njihove vrijednosti. Navedena ulaganja iskazuju se po povijesnom trošku umanjenom za akumuliranu amortizaciju i umanjenje vrijednosti. Amortizacija zgrada obračunava se primjenom pravocrtne metode u svrhu alokacije troška tijekom njihovog korisnog vijeka uporabe.

Naknadni izdaci kapitaliziraju se samo kada je vjerojatno da će Društvo od toga imati buduće ekonomske koristi i kada se trošak može pouzdano mjeriti, a svi ostali troškovi popravka i održavanja terete račun dobiti i gubitka kada nastanu.

Dobici i gubici nastali prodajom određuju se usporedbom prihoda i knjigovodstvene vrijednosti sredstava i uključuju se u stavku Ostali poslovni prihodi / Ostali poslovni rashodi u računu dobiti i gubitka.

PRIMJER:

Poduzeće "Luka d.d." je 28.09.2011 nabavilo viličar "SAMUK" R400 diesel Perkins nabavne vrijednosti 316.906,19 kn Procijenjenog vijeka trajanja 48 mjeseca. Pretpostavit će se da su sljedeći elementi fiksni i iznose:

- Prihodi = 28.857.800 kn
- Kamate = 1.083.712 kn
- Ostali rashodi = 24.082.965
- Imovina = 46.493.455 kn

Ovim primjerom će se prikazati kako različite računovodstvene politike, tj. različite metode obračuna amortizacije utječu na financijski rezultat poduzeća i njegovu uspješnost. Za početak će se izračunati amortizacija pomoću tri različite metode obračuna amortizacije te će se svaka metoda prokomentirati na konkretnom primjeru financijskih izvještaja poduzeća

“Luka d.d.” Iz navedenoga primjera će se vidjeti kako različita metoda obračuna amortizacije, koja se definira računovodstvenim politikama poduzeća, utječe na različit financijski rezultat poduzeća.

Metode obračuna amortizacije su:

- Linearna metoda obračuna amortizacije
- Degresivna metoda obračuna amortizacije
- Progresivna metoda obračuna amortizacije.

Linearna metoda obračuna amortizacije

Po linearnoj metodi obračuna amortizacija se raspoređuje na sve godine vijeka trajanja objekta amortizacije ravnomjerno, tj. isti iznos amortizacije za svaku godinu u kojoj je sredstvo bilo u upotrebi što pokazuje formula 2.

STOPA AMORTIZACIJE = 100 / VIJEK UPORABE (2)

Godišnja stopa amortizacije se izračuna na način da se nabavna vrijednost objekta amortizacije pomnoži sa godišnjom stopom amortizacije (formula 3).

GODIŠNJA SVOTA AMORTIZACIJE = NABAVNA VRIJEDNOST x GODIŠNJA STOPA AMORTIZACIJE (3)

Tablica 23:Obračun amortizacije linearnom metodom

Godina	Stopa amortizacije	Svota godišnje amortizacije	Akumulirana amortizacija	Sadašnja vrijednost
1.	**25%**	79.226,55	79.226,55	237.679,65
2.	**25%**	79.226,55	158.453,1	158.453,1
3.	**25%**	79.226,55	237.679,65	79.226,55
4.	**25%**	79.226,55	316.906,2	0
Ukupno		316.906,2		

Izvor: Izrada autora

Degresivna metoda obračuna amortizacije

Ova metoda obračuna amortizacije se koristi kada je pritjecanje koristi od imovine veće, a kasnije manje. Formula 4 prikazuje izračun amortizacije prilikom korištenja degresivne metode obračuna.

$$Amn = NV / v + (v + 1 – 2n) * r / 2 \quad (4)$$

Objašnjenje oznaka:

Amn = svota godišnje amortizacije za n-tu godinu

NV = nabavna vrijednost (amortizacijska svota)

V = korisni vijek trajanja sredstava

n = godina u korisnom vijeku trajanja sredstava za koje se računa amortizacija

r = stalna razlika između visine amortizacijske svote po godinama

Tablica 24:Obračun amortizacije degresivnom metodom

Godina	Stopa amortizacije	Svota godišnje amortizacije	Akumulirana amortizacija	Sadašnja vrijednost
1.	**40%**	126.762,48	126.762,48	190.143,72
2.	**30%**	95.071,86	221.834,34	95.071,86
3.	**20%**	63.381,24	285.215,58	31.690,62
4.	**10%**	31.690,62	316.906,2	0
Ukupno		316.906,2		

Izvor: Izrada autora

Iz tablice je vidljivo kako je, prilikom obračuna amortizacije degresivnom metodom, najveći iznos amortizacije u prvom razdoblju te se tijekom godina smanjuje.

Progresivna metoda obračuna amortizacije

Kod progresivne metode obračuna iznos amortizacije u prvoj godini je najmanji te se povećava kroz ostale godine. Ona polazi od ubrzanog tehničkog zastarijevanja i fizičkog trošenja stalnog sredstva, pa iz razdoblja u razdoblje treba povećavati i troškove amortizacije.

Tablica 25:Obračun amortizacije progresivnom metodom

Godina	Stopa amortizacije	Svota godišnje amortizacije	Akumulirana amortizacija	Sadašnja vrijednost
1.	**10%**	31.690,62	31.690,62	285.215,58
2.	**20%**	63.381,24	95.071,86	221.834,34
3.	**30%**	95.071,86	190.143,72	126.762,48
4.	**40%**	126.762,48	316.906,2	0
Ukupno		316.906,2		

Izvor: Izrada autora

Iz tablice je vidljivo kako je, prilikom obračuna amortizacije progresivnom metodom, najmanji iznos amortizacije u prvom razdoblju te se tijekom godina povećava.

Tablica 26:Usporedan pregled metoda amortizacije

Godina	Proporcionalna metoda		Degresivna metoda		Progresivna metoda	
	%	Iznos	%	Iznos	%	Iznos
1.	**25%**	79.226,55	**40%**	126.762,48	**10%**	31.690,62
2.	**25%**	79.226,55	**30%**	95.071,86	**20%**	63.381,24
3.	**25%**	79.226,55	**20%**	63.381,24	**30%**	95.071,86
4.	**25%**	79.226,55	**10%**	31.690,62	**40%**	126.762,48
Ukupno		316.906,2		316.906,2		31.6906,2

Izvor: Izrada autora

Tablica 26 prikazuje iznose amortizacije kroz 4 godine koristeći tri različite metode obračuna. Iz tablice je vidljivo da postoji razlika u vremenskom rasporedu amortizacije primjenom različitih metoda obračuna.

Kod proporcionalne metode iznos amortizacije je jednak tijekom cijelog vijeka trajanja, tj. iznos amortizacije je ravnomjerno raspoređen na obračunska razdoblja. Koristeći degresivnu metodu obračuna amortizacija je najveća u prvoj godini obračuna te se sa vremenom smanjuje. Kod progresivne metode, koja je suprotna od degresivne metode, iznos amortizacije u prvoj godini je najmanji te se u sljedećim obračunskim razdobljima povećava.

Tablica 27:Usporedan pregled utjecaja pojedine metode amortizacije na financijski rezultat u prvoj godini

OPIS	LINEARNA METODA	DEGRESIVNA METODA	PROGRESIVNA METODA

A) UKUPNI PRIHODI	28.857.800,00	28.857.800,00	28.857.800,00
B) UKUPNI RASHODI	25.245.903,55	25.293.439,48	25.198.367,62
1. Amortizacija	79.226,55	126.762,48	31.690,62
2. Kamate	1.083.712,00	1.083.712,00	1.083.712,00
3. Ostali rashodi	24.082.965,00	24.082.965,00	24.082.965,00
C) DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA	3.611.896,45	3.564.360,52	3.659.432,38
D) Porez na dobit	0	0	0
E) DOBIT NAKON OPOREZIVANJA	3.611.896,45	3.564.360,52	3.659.432,38
F) Bruto marža profita	16,27%	16,11%	16,43%
G) Koeficijent obrtaja ukupne imovine	0,62 %	0,62 %	0,62 %
H) RENTABILNOST IMOVINE - BRUTO	10,0995%	9,9973%	10,2017%

Izvor: Izrada autora

Promatrajući tablicu 27 vidljivo je kako odabrane računovodstvene politike na području amortizacije imaju značajan utjecaj na financijski rezultat u promatranom periodu. Ukupni prihodi poduzeća su jednaki za sve metode obračuna amortizacije i iznose 28.857.800,00 kn, dok se ukupni rashodi razlikuju jer ovise o odabranoj metodi amortizacije. Uspoređujući tri moguće metode obračuna amortizacije vidljivo je da u prvoj godini poduzeće najveće rashode ima koristeći degresivnu metodu, a najmanje rashode koristeći progresivnu metodu. Linearna metoda obračuna amortizacije predstavlja sredinu i ujednačenu visinu amortizacije za vrijeme trajanja.

Kratkoročno gledano, poduzeće ostvaruje najveću dobit koristeći progresivnu metodu obračuna amortizacije. Analogno tome, poduzeće će imati najmanju dobit koristeći degresivnu metodu obračuna amortizacije. Iz tablice je vidljivo da, koristeći progresivnu metodu obračuna amortizacije, poduzeće ima neto dobit veću za 47.535,93 kn. Linearna metoda obračuna amortizacije ima veću neto dobit od degresivne, a manju od progresivne metode obračuna.

Porez na dobit je jednak 0 za sve metode obračuna amortizacije jer je poduzeće “Luka d.d.” po zakonu o slobodnim zonama oslobođeno plaćanja poreza.

Od pokazatelja uspješnosti poduzeća, izračunata je marža profita i rentabilnost imovine kako bi se prikazala kretanja pokazatelja kroz promjene metode obračuna amortizacije. Već je spomenuto da poduzeće najveću dobit u prvoj godini ostvaruje koristeći progresivnu metodu pa je zato i marža profita najveća kod te metode. Poduzeće najmanju dobit ostvaruje koristeći degresivnu metodu pa je kod te metode i marža profita najmanja. Gledajući rentabilnost

imovine vidljivo je da je i ona, kao i kod marže profita, najveća koristeći progresivnu, a najmanja kod degresivne metode obračuna amortizacije.

Koeficijent obrtaja imovine ne ovisi o iznosu amortizacije te je isti za sve metode obračuna i iznosi 0,62%.

Računovodstvene politike na području amortizacije, promatrano u kratkom roku, imaju veliki utjecaj na financijski rezultat poduzeća. Međutim, za kvalitetnije planiranje i upravljanje poduzećem potrebno je sagledati dugoročni utjecaj amortizacije na financijski rezultat poduzeća. Zbog toga će se u sljedećim tablicama prikazati račun dobiti i gubitka za sve tri metode obračuna amortizacije za 4 promatrane godine.

Tablica 28:Račun dobiti i gubitka – linearna metoda obračuna amortizacije

OPIS	1 godina	2 godina	3 godina	4 godina
A) UKUPNI PRIHODI	28.857.800,00	28.857.800,00	28.857.800,00	28.857.800,00
B) UKUPNI RASHODI	25.245.903,55	25.245.903,55	25.245.903,55	25.245.903,55
1. Amortizacija	79.226,55	79.226,55	79.226,55	79.226,55
2. Kamate	1.083.712,00	1.083.712,00	1.083.712,00	1.083.712,00
3. Ostali rashodi	24.082.965,00	24.082.965,00	24.082.965,00	24.082.965,00
C) DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA	3.611.896,45	3.611.896,45	3.611.896,45	3.611.896,45
D) Porez na dobit	0	0	0	0
E) DOBIT NAKON OPOREZIVANJA	3.611.896,45	3.611.896,45	3.611.896,45	3.611.896,45

Izvor: Izrada autora

Tablica 29:Račun dobiti i gubitka – degresivna metoda obračuna amortizacije

OPIS	1 godina	2 godina	3 godina	4 godina
A) UKUPNI PRIHODI	28.857.800,00	28.857.800,00	28.857.800,00	28.857.800,00
B) UKUPNI RASHODI	25.293.439,48	25.261.748,86	25.230.058,24	25.198.367,62
1. Amortizacija	126.762,48	95.071,86	63.381,24	31.690,62
2. Kamate	1.083.712,00	1.083.712,00	1.083.712,00	1.083.712,00
3. Ostali rashodi	24.082.965,00	24.082.965,00	24.082.965,00	24.082.965,00
C) DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA	3.564.360,52	3.596.051,14	3.627.741,76	3.659.432,38
D) Porez na dobit	0	0	0	0
E) DOBIT NAKON OPOREZIVANJA	3.564.360,52	3.596.051,14	3.627.741,76	3.659.432,38

Izvor: Izrada autora

Tablica 30:Račun dobiti i gubitka – progresivna metoda obračuna amortizacije

OPIS	1 godina	2 godina	3 godina	4 godina

A) UKUPNI PRIHODI	28.857.800,00	28.857.800,00	28.857.800,00	28.857.800,00
B) UKUPNI RASHODI	25.198.367,62	25.230.058,24	25.261.748,86	25.293.439,48
1. Amortizacija	31.690,62	63.381,24	95.071,86	126.762,48
2. Kamate	1.083.712,00	1.083.712,00	1.083.712,00	1.083.712,00
3. Ostali rashodi	24.082.965,00	24.082.965,00	24.082.965,00	24.082.965,00
C) DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA	3.659.432,38	3.627.741,76	3.596.051,14	3.564.360,52
D) Porez na dobit	0	0	0	0
E) DOBIT NAKON OPOREZIVANJA	3.659.432,38	3.627.741,76	3.596.051,14	3.564.360,52

Izvor: Izrada autora

U tablicama 28, 29 i 30 prikazano je kako različite metode obračuna amortizacije utječu na financijski rezultat poduzeća u razdoblju od 4 godine. Gledajući dugoročno, odnosno u periodu od 4 godine, vidljivo je kako različite metode obračuna amortizacije daju značajno različite financijske rezultate na kraju godine. Koristeći linearnu metodu obračuna amortizacija je jednaka u sve 4 godine zbog čega je i financijski rezultat nepromijenjen kroz promatrano razdoblje, što prikazuje tablica 28. U tablicama 29 i 30 prikazano je kako degresivna, odnosno progresivna, metoda obračuna amortizacije utječe na financijski rezultat poduzeća gledano na periodu od 4 godine. Koristeći degresivnu metodu obračuna amortizacije vidljivo je kako se dobit poduzeća kroz godine povećava što je rezultat smanjivanja iznosa amortizacije (tablica 29). Suprotno degresivnoj metodi, kod progresivne metode je vidljivo smanjenje dobiti poduzeća kroz godine zbog povećanja iznosa amortizacije.

Porez na dobit je jednak 0 zbog Zakona o slobodnim zonama što je već napomenuto u radu.

Tablica 31:Alokacija financijskog rezultata po metodama

METODA / GODINA	LINEARNA	DEGRESIVNA	PROGRESIVNA
1.	79.226,55	126.762,48	31.690,62
2.	79.226,55	95.071,86	63.381,24
3.	79.226,55	63.381,24	95.071,86
4.	79.226,55	31.690,62	126.762,48
UKUPNO:	**316.906,2**	**316.906,2**	**316.906,2**

Izvor: Izrada autora

U tablici 31 je dan iznos amortizacija po godinama. Vidljivo je da je iznos amortizacija po pojedinim godinama nejednak i ovisi o odabranoj metodi obračuna. Međutim, ukupan iznos amortizacije je nepromijenjen za sve 3 metode pa se zbog navedenoga može zaključiti da

poduzeće u dugom roku ne može utjecati na smanjenje rashoda koristeći različite metode obračuna amortizacije.

U dugom roku, koristeći različite metode obračuna amortizacije, poduzeće ne može utjecati na financijski rezultat poduzeća.

5.5 Računovodstvene politike na području priznavanja prihoda

Poslovni prihodi poduzeća "Luka d.d." se sastoje od fer vrijednosti primljene naknade ili potraživanja za pružene usluge tijekom redovnog poslovanja društva. Prihodi su iskazani u iznosima koji su umanjeni za porez na dodanu vrijednost i procijenjene popuste. Društvo priznaje prihode kada se iznos prihoda može pouzdano mjeriti, kada će Društvo imati buduće ekonomske koristi i kada su zadovoljeni sljedeći specifični kriteriji za sve djelatnosti Društva:

a) *Prihodi od usluga*

Društvo pruža usluge ukrcaja, iskrcaja, prekrcaja i skladištenja tereta, prenošenja, oplemenjivanja, vaganja generalnog tereta, drva i drvenih prerađevina, sipkih tereta, RO-RO tereta te opskrba brodova vodom i električnom energijom.

Prihodi od usluga priznaju se u razdoblju u kojem su usluge obavljene, prema stupnju dovršenosti, na osnovu udjela stvarno obavljenih usluga u odnosu na ukupne usluge koje se trebaju obaviti.

b) *Prihodi od kamata*

Prihodi od kamata priznaju se na vremenski proporcionalnoj osnovi koristeći metodu efektivne kamatne stope. Kada je vrijednost potraživanja umanjena, Društvo umanjuje knjigovodstvenu vrijednost potraživanja na njegovu nadoknadivu vrijednost, što predstavlja procijenjenu vrijednost očekivanih novčanih priljeva diskontiranih po originalnoj efektivnoj kamatnoj stopi instrumenta. Ravnomjerno ukidanje diskonta u budućim razdobljima, priznaje se

kao prihod od kamata. Prihodi od kamata od zajmova čija je naplata upitna, priznaju se koristeći metodu originalne efektivne kamatne stope.

Tablica 32:Struktura prihoda poduzeća "Luka d.d."

PRIHODI	2014	%	2013	%
1. POSLOVNI PRIHODI	**28.857.800**	**99.99%**	**29.956.256**	**99.93%**
PRIHODI OD PRODAJE	28.592.311	99.08%	28.358.304	94.60%
- Prihodi od prodaje na domaćem tržištu	19.925.381	69.04%	21.436.080	71.51%
- Prihodi od prodaje na inozemnom tržištu	8.666.930	30.04%	6.922.224	23.09%
OSTALI POSLOVNI PRIHODI	265.489	0.91%	1.597.952	5.33%
- Prihod od ukidanja rezerviranja	111.430	0.38%	1.528.624	5.11%
- Nadoknade šteta	30.921	0.11%	62.476	0.21%
- Ostali prihodi	123.138	0.42%	6.852	0.01%
2. FINANCIJSKI PRIHODI	**1.085**	**0.01%**	**20.939**	**0.01%**
- Kamate, tečajne razlike, dividende, slični prihodi iz odnosa s nepovezanim poduzetnicima i drugim osobama	1.085	0.01%	20.939	0.01%
UKUPNI PRIHODI	**28.858.885**	**100%**	**29.977.195**	**100%**

Izvor: Temeljni financijski izvještaji poduzeća "Luka d.d."

PRIMJER:

U ovom primjeru prikazat će se utjecaj nenaplativosti prihoda na poslovni rezultat poduzeća "Luka d.d.". U 2014. godini poduzeće je ostvarilo ukupne prihode u iznosu 28.857.800 kn. Pretpostavit će se sljedeće situacije:

a) Poduzeće priznaje sve prihode.
b) Poduzeće procjenjuje da 10% prihoda neće biti naplaćeno.
c) Poduzeće procjenjuje da 15% prihoda neće biti naplaćeno.

Pretpostavit će se da su elementi polaznog modela konstantni i iznose:

- Ukupna imovina = 46.493.455,00 kn
- Ukupni rashodi = 28.768.728,00 kn
- Ostali rashodi = 27.685.016,00 kn
- Kamate = 1.083.712,00 kn

Tablica 33:Račun dobiti i gubitka za prvo obračunsko razdoblje

OPIS	VARIJANTA		
	a)	b)	c)
A) UKUPNI PRIHODI	**28.857.800,00**	**25.972.020,00**	**24.529.130,00**
B) UKUPNI RASHODI	28.768.728,00	28.768.728,00	28.768.728,00
- kamate	1.083.712,00	1.083.712,00	1.083.712,00
- ostali rashodi	27.685.016,00	27.685.016,00	27.685.016,00
C) BRUTO DOBIT	**89.072,00**	**(2.796.708,00)**	**(4.239.598,00)**
D) Porez na dobit	**0**	**0**	**0**
E) Dobit nakon oporezivanja	**89.072,00**	**(2.796.708,00)**	**(4.239.598,00)**
F) Marža profita	**4,06%**	**-5,94%**	**-10,94%**
G) Koeficijent obrta ukupne imovine	**0,62%**	**0,56%**	**0,53%**
H) Rentabilnost imovine - bruto	**2,52%**	**-3,68%**	**-6,78%**

Izvor: Izrada autora

Tablica 33 prikazuje tri moguće varijante priznavanja prihoda. Varijanta "a" prikazuje financijski rezultat poduzeća uz pretpostavku da poduzeće priznaje sve prihode, tj. da će ekonomske koristi od transakcija pritjecati u punom obujmu. Za razliku od varijante "a" kod varijante "b" i varijante "c" se pretpostavlja da ekonomske koristi od transakcija neće pritjecati u punom obujmu. Kod varijante „b" sporno je bilo 10% prihoda, a kod varijante „c" je 15% prihoda neizvjesno za naplatu.

Ukupni prihodi direktno ovise o izvjesnosti naplate te se proporcionalno smanjuju povećavanjem sporno naplativih prihoda. Budući da su ukupni rashodi jednaki i iznose 28.768.728,00 kn bruto dobit je najveća kod varijante "a", dok kod varijante "b" i varijante "c" dolazi do gubitka obračunskog razdoblja. Kako je već napomenuto poduzeće "Luka d.d." ne podliježe plaćanju poreza na dobit. Međutim, iz tablice 33 može se zaključiti da, ukoliko bi poduzeće bilo dužno plaćati porez na dobit, bi se porez povećavao što je veća neizvjesnost naplate prihoda.

Kod pokazatelja uspješnosti poslovanja vidljivo je da kod svih pokazatelja dolazi do smanjenja kako se povećava neizvjesnost naplate prihoda.

Zaključuje se da računovodstvene politike na području priznavanja prihoda u kratkom roku mogu utjecati na financijski rezultat poduzeća, no za potpuno sagledavanje njihova utjecaja potrebno je uzeti u obzir duže vremensko razdoblje.

Za razmatranje računovodstvenih politika u dužem razdoblju treba obuhvatiti interval od početne evidencije prihoda do vremena sučeljavanja i uključivanja u račun dobiti i gubitka. Duži vremenski interval se odnosi samo na slučajeve odgođenih prihoda. Radi boljeg razumijevanja utjecaja odgode naplate potraživanja u sljedećoj tablici sastavit će se račun

dobiti i gubitka za varijantu “b” i varijantu “c” pod pretpostavkom da je potraživanje u sljedećem obračunskom razdoblju naplaćeno.

Tablica 34:Račun dobiti i gubitka – dugoročna vremenska dimenzija

OPIS	VARIJANTA “b”		VARIJANTA “c“	
	1. razdoblje	2. razdoblje	1. razdoblje	2. razdoblje
UKUPNI PRIHODI	**25.972.020,00**	31.743.580,00	**24.529.130,00**	33.186.470,00
UKUPNI RASHODI	28.768.728,00	28.768.728,00	28.768.728,00	28.768.728,00
-kamate	1.083.712,00	1.083.712,00	1.083.712,00	1.083.712,00
-ostali rashodi	27.685.016,00	27.685.016,00	27.685.016,00	27.685.016,00
BRUTO DOBIT (GUBITAK) HIPOTETSKI	(2.796.708,00)	2.974.852,00	(4.239.598,00)	4.417.742,00
Porez na dobit (gubitak)	0	0	0	0
NETO DOBIT (GUBITAK) HIPOTETSKI	(2.796.708,00)	2.974.852,00	(4.239.598,00)	4.417.742,00

Izvor: Izrada autora

Tablica 35:Alokacija financijskog rezultata po obračunskim razdobljima

OPIS	VARIJANTA “b”	VARIJANTA “C”
1. razdoblje	- 2.796.708,00	- 4.239.598,00
2. razdoblje	2.974.852,00	4.417.742,00
UKUPNO	**178.144,00**	**178.144,00**

Izvor: Izrada autora

U tablici 34 prikazani su prihodi i rashodi te rezultat poslovanja u dužem vremenskom razdoblju, dok je u tablici 35 prikazan raspored financijskog rezultata kroz obračunska razdoblja. Može se zaključiti da je ukupni financijski rezultat u promatranom obračunskom razdoblju jednak bez obzira na iznos prethodno odgođenih prihoda te da je jedina razlika u alokaciji na određena obračunska razdoblja. Može se zaključiti kako se računovodstvenim politikama dugoročno ne može utjecati na financijski rezultat poduzeća, već se on samo odgađa za sljedeća obračunska razdoblja.

5.6 Računovodstvene politike na području otpisa potraživanja

Potraživanje je pravo što ga vjerovnik stječe prema dužniku po osnovi prodaje proizvoda ili usluga. Za potrebe financijskih izvještaja potraživanja se grupiraju kao dugoročna ili kratkoročna. Kratkoročna potraživanja od kupaca su ona za koja se očekuje da će biti naplaćena u roku godine dana ili tijekom tekućeg poslovnog ciklusa, ovisno o tome koje je razdoblje duže, dok se sva ostala potraživanja svrstaju u dugoročna.

Poduzeće Luka d.d. potraživanja početno priznaje po fer vrijednosti, a naknadno se mjere po amortiziranom trošku uporabom metode efektivne kamatne stope, umanjena za ispravak vrijednosti. Ispravak vrijednosti potraživanja provodi se kada postoje objektivni dokazi da poduzeće neće moći naplatiti sva svoja potraživanja u skladu s dogovorenim uvjetima. Značajne financijske poteškoće dužnika, vjerojatnost dužnikovog stečaja te neizvršenje ili propusti u plaćanjima smatraju se pokazateljima umanjenja vrijednosti potraživanja od kupaca. Ispravak vrijednosti utvrđuje se kao razlika između knjigovodstvene vrijednosti i nadoknadivog iznosa potraživanja, a predstavlja sadašnju vrijednost očekivanih priljeva diskontiranih korištenjem efektivne kamatne stope. Iznosi ispravka vrijednosti potraživanja iskazuju se u računu dobiti i gubitka u okviru stavke vrijednosno usklađivanje. Naknadno naplaćeni iznosi ispravka vrijednosti potraživanja iskazuju se u računu dobiti i gubitka u okviru ostalih poslovnih prihoda.

Tablica 36:Struktura potraživanja poduzeća "Luka d.d."

POTRAŽIVANJA	2013.	2014.
UKUPNA POTRAŽIVANJA	**4.414.000,00**	**5.091.000,00**
Potraživanja od kupaca	**3.837.000,00**	**4.228.000,00**
- Potraživanja od kupaca u zemlji	3.473.000,00	3.475.000,00
- Potraživanja od kupaca u inozemstvu	601.000,00	1.175.000,00
- Ispravak vrijednosti potraživanja od kupaca	(237.000,00)	(422.000,00)
Potraživanja od države i drugih institucija	**577.000,0**	**863.000,00**
- Unaprijed plaćeni troškovi	154.000,00	236.000,00
- Potraživanja za PDV	146.000,00	-
- Ostala potraživanja od države	160.000,00	249.000,00
- Ostala potraživanja	117.000,00	378.000,00

Izvor: Temeljni financijski izvještaji poduzeća “Luka d.d.”

Tablica 37:Starosna struktura potraživanja od kupaca za koje nije napravljen ispravak vrijednosti

	NEDOSPJELO	0-90 DANA	90-180 DANA	180-365 DANA	UKUPNO
2013	1.203.000,00	1.681.000,00	350.000,00	603.000,00	3.837.000,00
2014	1.565.000,00	2.009.000,00	368.000,00	266.000,00	4.228.000,00

Izvor: Temeljni financijski izvještaji poduzeća "Luka d.d."

Iznos nenaplaćenih potraživanja koja će biti otpisana ovise o donesenim odlukama.

Primjer:

Poduzeće ima 5.091.000 kn potraživanja. Pretpostavit će se da je menadžment poduzeća donio odluku da potraživanje od kupca "A" u iznosu od 288.578 kn te potraživanje od kupca "B" u iznosu od 1.442.890 kn neće biti moguće naplatiti.

Pretpostavit će se da su sljedeći elementi modela fiksni i da iznose:

- Ukupni prihodi = 28.857.800 kn
- Kamate = 1.083.712
- Ostali rashodi = 27.685.016
- Ukupna imovina = 46.493.455

U primjeru će se prikazati kako bi donesena odluka utjecala na financijski rezultat i vrijednost pokazatelja. Moguće su sljedeće varijante:

a) Priznati su svi prihodi,
b) Rizik naplate utvrđen – otpisuje se potraživanje od kupca "A" u iznosu od 288.578 kn (1% ukupnih prihoda),
c) Rizik naplate utvrđen – otpisuje se potraživanje od kupca "B" u iznosu od 1.442.890 kn (5% ukupnih prihoda).

Tablica 38:Utjecaj vrijednosnog usklađenja na financijski rezultat i pokazatelje

OPIS	VARIJANTE		
	a)	b)	c)
A) UKUPNI PRIHODI	**28.857.800**	**28.857.800**	**28.857.800**
B) UKUPNI RASHODI	**28.768.728**	**29.057.306**	**30.211.618**
- kamate	1.083.712	1.083.712	1.083.712
- ostali rashodi	27.685.016	27.685.016	27.685.016

- vrijednosno usklađenje	0	288.578	1.442.890
C) BRUTO DOBIT (GUBITAK)	**89.072**	**(-199.506)**	**(-1.353.818)**
D) Porez na dobit (gubitak)	0	0	0
E) DOBIT (GUBITAK) NAKON OPOREZIVANJA	**89.072**	**(-199.506)**	**(-1.353.818)**
Marža profita	4,06%	3,06%	-0,94%
Koeficijent obrta ukupne imovine	0,62%	0,62%	0,62%
Rentabilnost imovine - bruto	2,52%	1,90%	-0,58

Izvor: Izrada autora

Iz tablice 38 je vidljivo kako iznos vrijednosnog usklađenja značajno utječe na financijski rezultat i pokazatelje promatranog poduzeća. Što je veći iznos otpisa potraživanja, veća je vrijednost rashoda poduzeća što u konačnici dovodi do manje vrijednosti iznosa bruto dobiti (gubitka). Kako je već nekoliko puta napomenuto u radu poduzeće "Luka d.d." ne podliježe plaćanju poreza na dobiti zbog Zakona o slobodnim zonama.

Kod pokazatelja vrijednosti može se zaključiti kako povećanjem vrijednosnog usklađenja dolazi do smanjenja vrijednosti marže profita te rentabilnosti imovine. Koeficijent obrta ukupne imovine ostaje nepromijenjen.

Kao zaključak može se navesti da vrijednosno usklađenja utječe na financijski rezultat poduzeća.

6 ZAKLJUČAK

U suvremenom poslovnom svijetu poslovni subjekti su dužni sastavljati temeljne financijske izvještaje jer su oni osnovni pokazatelj poslovanja poduzeća. Kako su financijski izvještaji nosioci informacija po kojima menadžment donosi poslovne odluke bez njih bi suvremeno upravljanje bilo nezamislivo. Unutar financijskih izvještaja nalaze se računovodstvene politike koje zahtijevaju razumljivost informacija u financijskim izvještajima. Računovodstvene politike se smatraju jednim od instrumenata ostvarivanja poslovne politike poduzeća pa zato njihov odabir pada na menadžment poduzeća, za što su mu naravno trebaju odgovarajuća računovodstvena znanja. Računovodstvene politike mogu se definirati kao posebna načela, osnove i pravila koja poduzeća primjenjuju pri sastavljanju financijskih izvještaja te su računovodstveni standardi osnovni okvir za njihov izbor i primjenu. Nakon odabira računovodstvenih politika one se trebaju dosljedno primjenjivati iz razdoblja u razdoblje izuzev slučajeve kada dođe do promjene zakonskih propisa, nacionalnih ili međunarodnih standarda ili ukoliko bi promjena računovodstvenih politika dovela do puno kvalitetnijeg prikaza financijskih izvještaja.

Financijski izvještaji moraju fer i istinito prikazivati financijsku situaciju. Glavni financijski izvještaji su: bilanca, račun dobiti i gubitka, izvještaj o promjenama kapitala, izvještaj o novčanom tijeku te bilješke uz financijske izvještaje. Zakonski okvir računovodstvenog izvještavanja u Hrvatskoj definiran je Zakonom o računovodstvu, Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja, Hrvatskim standardima financijskog izvještavanja i Međunarodnim računovodstvenim standardima.

U praktičnom dijelu rada upoznato je poslovanje poduzeća “Luka d.d.” te su prikazani njezini financijski izvještaji. U ovom dijelu rada je prikazan izbor računovodstvenih politika

poduzeća “Luka d.d.” te njihov utjecaj na financijske izvještaje. Utjecaj je prikazan na područjima koja značajno utječu na financijski rezultat poduzeća. Najznačajnija područja na koja računovodstvene politike imaju utjecaj su područja amortizacije, priznavanja prihoda i otpisa potraživanja. Na navedenim područjima mijenjane su računovodstvene politike kako bi se vidjelo što se događa sa financijskim rezultatom poduzeća u dugom i kratkom roku. Korištene su različite metode obračuna amortizacije, različiti postoci odgađanja priznavanja prihoda i različiti iznosi otpisivanja potraživanja. Također, izračunata je marža profita, koeficijent obrtaja ukupne imovine i rentabilnost imovine kao pokazatelji poslovanja poduzeća. Bitno je napomenuti da je ovaj rad temeljen na financijskim podacima poduzeća “Luka d.d.” koja je korisnik Slobodne zone te kao takva je podložna oslobođenju plaćanja poreza na dobit po Zakonu o slobodnim zonama.

Može se zaključiti kako u kratkom roku izbor i utjecaj računovodstvenih politika utječu na financijski rezultat promatranog poduzeća. Promjenom metode obračuna amortizacije, odgađanjem prihoda te otpisom potraživanja značajno se utjecalo na temeljne financijske izvještaje promatranog poduzeća. Za potpuno sagledavanje i donošenja zaključaka oko utjecaja računovodstvenih politika bilo je potrebno uzeti duže vremensko razdoblje.

Gledajući dugi rok donesen je zaključak kako izborom računovodstvenih politika se ne može bitno utjecati na financijske izvještaje i pokazatelje. U dugom vremenskom razdoblju moguće je samo premještanje financijskog rezultata iz jednog u drugo obračunsko razdoblje dok je sumarno financijski rezultat identičan. Dakle, računovodstvenim politikama se ne može utjecati na financijski rezultat te financijske pokazatelje, već je moguće samo utjecati na vremenski raspored.

LITERATURA

1. Bartulović, M.(2012): "Regulatorni okvir financijskog izvještavanja", Sveučilište u Splitu,EFST.
2. Belak, V. (1995):"Menadžersko računovodstvo", Rrif, Zagreb.
3. Belak, V. (2006): „Profesionalno računovodstvo", Deloitte, Zagreb
4. Belak, V. (1996): "Računovodstvo i revizija zaliha", Faber & Zgombić plus, I. Izdanje, Zagreb.
5. Belak, V. (2006): Računovodstvo i revizija zaliha, Faber & Zgombić Plus, Zagreb 2006.
6. Bratičević, D. (2005): Knjigovodstvo s bilanciranjem 4, alka script d.o.o., Zagreb.
7. Guzić, Š. (2008.): „Računovodstvene politike malih i srednjih društava ",Računovodstvo, revizija i financije, br.8/2008.
8. Hrvatski standard financijskog izvještavanja 3 Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške – t. 3.3.
9. Miko, L. (1998): Računovodstvene politike, Računovodstvo, revizija i financije, Zagreb, prosinac.
10. Mrša, J. (2006): Računovodstvene politike, promjene u računovodstvenim procjenama i pogreške, Računovodstvo i financije, Zagreb.
11. Narodne novine, (2008): Odluka o objavljivanju Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja, Narodne novine d.d. Zagreb.
12. Narodne novine, (2009): Odluka o objavljivanju Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja, Narodne novine d.d. Zagreb.
13. Pervan, I. (2014):"MRS 8 – RAČUNOVODSTVENE POLITIKE, PROMJENE RAČUNOVODSTVENIH PROCJENA I POGREŠKE", Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet, Split.

14. Ramljak, B. (1999): Računovodstvene politike u malim poduzećima, doktorska disertacija, Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet, Split.
15. Ramljak B. (2011.), Računovodstvene politike-utjecaj na izgled financijskih izvještaja, Računovodstveno-financijske informacije.
16. Skupina autora, (2008): Primjena Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb.
17. Švigir, A.(2009):"Računovodstvene politike i njihov utjecaj na poslovni i porezni rezultat" , Računovodstvo, revizija i financije.
18. Zelenika, R. (2000). Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog djela, Ekonomski fakultet, Rijeka.
19. Žager, K., Žager, L. (1999): "Analiza financijskih izvještaja", Masmedia, Zagreb.
20. Žager, K., Žager, L. (1996): „Računovodstveni standardi, financijski izvještaji i revizija", Inženjerski biro d.d., Zagreb.
21. www.fina.hr
22. www.lukasplit.hr
23. www.narodne-novine.nn.hr
24. www.osfi.hr
25. www.racunovodstvo-porezi.hr
26. www.rrif.hr
27. www.zakon.hr

POPIS SLIKA

Slika 1: Temeljni financijski izvještaji 10
Slika 2:Aktiva i pasiva 10
Slika 3:Položaj računovodstvenih politika u koncepciji računovodstva 17
Slika 4:Efekti primjene FIFO metode na visinu troškova za prodano (rashode) i vrijednost zaliha na kraju u uvjetima umjerene inflacije 28
Slika 5:Efekti primjene LIFO metode na visinu troškova za prodano (rashoda) i vrijednost zaliha na kraju u uvjetima umjerene inflacije 29
Slika 6:Opseg korištenja LIFO metode kod ispitanih 600 tvrtki u SAD 30
Slika 7:Geoprometni položaj 46

POPIS TABLICA

Tablica 1:Shema bilance 11
Tablica 2:Shema računa dobiti i gubitka 12
Tablica 3:Novčani primici i izdaci od poslovnih, investicijskih i financijskih aktivnosti 13
Tablica 4:Tihe pričuve / skriveni gubici 25
Tablica 5:Društvo primjenjuje FIFO metodu obračuna utroška zaliha (obilježje: porast cijena – umjerena inflacija) 32
Tablica 6:Društvo primjenjuje metodu prosječnih ponderiranih cijena (obilježje: porast cijena – umjerena inflacija) 33
Tablica 7:Usporedba metoda obračuna utroška zaliha (FIFO i PPC) i njihov utjecaj na poslovni i porezni rezultat (u uvjetima porasta cijena) 33
Tablica 8: Usporedba stanja zaliha robe u bilanci po metodi obračuna utroška zaliha FIFO i PPC na kraju obračunskog razdoblja (u uvjetima porasta cijena) 33

Tablica 9:Usporedba obračuna amortizacije uz primjenu linearne, degresivne i funkcionalne metode ... 37
Tablica 10:Utjecaj metoda obračuna amortizacije u prvoj godini na računovodstveni i porezni rezultat društva ... 38
Tablica 11:Utjecaj procjene o nenaplativosti na poslovni rezultat društva ... 41
Tablica 12:Procjena svota nenaplativih potraživanja na temelju njihove starosne strukture... 43
Tablica 13:Različite procjene svota nenaplativih potraživanja ... 44
Tablica 14:Usporedba poslovnog rezultata kod različitih procjena ispravka vrijednosti potraživanja ... 45
Tablica 15:Vlasnička struktura na dan 31. prosinca 2014 ... 47
Tablica 16:Bilanca poduzeća „Luka d.d. Split“ na dan 31.12.2014 ... 48
Tablica 17:Račun dobiti i gubitka za razdoblje od 01.012014 do 31.12.2014 ... 51
Tablica 18:Izvještaj o novčanom tijeku ... 53
Tablica 19:Izvještaj o promjenama kapitala ... 54
Tablica 20:Uspješnost poslovanja poduzeća "Luka d.d." ... 54
Tablica 21:Struktura dugotrajne materijalne imovine poduzeća “Luka d.d.” ... 56
Tablica 22:Očekivani vijek trajanja prema oblicima imovine ... 56
Tablica 23:Obračun amortizacije linearnom metodom ... 58
Tablica 24:Obračun amortizacije degresivnom metodom ... 59
Tablica 25:Obračun amortizacije progresivnom metodom ... 60
Tablica 26:Usporedan pregled metoda amortizacije ... 60
Tablica 27:Usporedan pregled utjecaja pojedine metode amortizacije na financijski rezultat u prvoj godini ... 60
Tablica 28:Račun dobiti i gubitka – linearna metoda obračuna amortizacije ... 62
Tablica 29:Račun dobiti i gubitka – degresivna metoda obračuna amortizacije ... 62
Tablica 30:Račun dobiti i gubitka – progresivna metoda obračuna amortizacije ... 62
Tablica 31:Alokacija financijskog rezultata po metodama ... 63
Tablica 32:Struktura prihoda poduzeća “Luka d.d.” ... 65
Tablica 33:Račun dobiti i gubitka za prvo obračunsko razdoblje ... 65
Tablica 34:Račun dobiti i gubitka – dugoročna vremenska dimenzija ... 67
Tablica 35:Alokacija financijskog rezultata po obračunskim razdobljima ... 67
Tablica 36:Struktura potraživanja poduzeća "Luka d.d." ... 68
Tablica 37:Starosna struktura potraživanja od kupaca za koje nije napravljen ispravak vrijednosti ... 68

Tablica 38:Utjecaj vrijednosnog usklađenja na financijski rezultat i pokazatelje 69

POPIS FORMULA

Formula 1: Prosječna ponderirana cijena (PPC)……...31
Formula 2: Stopa amortizacije……..58
Formula 3: Godišnja stopa amortizacije……...58
Formula 4: Degresivna metoda obračuna amortizacije……59

SAŽETAK

Glavni cilj ovog rada je objasniti ima li izbor računovodstvenih politika utjecaj na financijske izvještaje poduzeća koje pruža lučke usluge.

Računovodstvene politike predstavljaju posebna načela, osnove, konvencije, pravila i postupke koje je menadžment usvojio prilikom sastavljanja i prezentiranja financijskih izvještaja. Jednom usvojenu računovodstvenu politiku je potrebno dosljedno primjenjivati iz razdoblja u razdoblje osim ukoliko dođe do promjene zakonskih propisa ili ukoliko menadžment odluči promijeniti računovodstvene politike u svrhu boljeg financijskog izvještavanja.

Nakon detaljnog teorijskog opisa računovodstvenih politika i njihovog ishodišta proveden je empirijski dio rada u kojem je na primjeru financijskih izvještaja poduzeća „Luka d.d.“ analiziran utjecaj računovodstvenih politika na temeljne financijske izvještaje navedenog poduzeća. Nakon provedenog empirijskog dijela rada donesen je zaključak kako se računovodstvenim politikama ne može utjecati na financijski rezultat poduzeća. U kratkom roku je moguće imati utjecaj na financijske izvještaje dok se u dugom roku financijski rezultat poduzeća ne mijenja. Koristeći različite računovodstvene politike moguće je jedino utjecati na alokaciju financijskog rezultata po obračunskim razdobljima.

Ključne riječi: Računovodstvene politike, financijski rezultat, financijski izvještaji.

SUMMARY

The main objective of this study is to explain whether the choice of accounting policies impact on the financial statements of companies that provides sea port services.

Accounting policies are the specific principles, bases, conventions, rules and procedures provided by management in the preparation and presentation of financial statements. Once accepted accounting policy is necessary consistently apply from period to period unless there is a change of legislation or if management decides to change in accounting policy in order to better financial reporting.

After a detailed theoretical description of the accounting policies and their origin it was done an empirical part of the study in which on the example of the financial statements of the company "Luka d.d." is analysed the impact of accounting policy on the basic financial statements of the mentioned company. After the empirical part of the work, it was concluded that the accounting policies can not affect the financial performance of companies. In the short term it is possible to have an impact on the financial statements while the long-term financial performance of the company does not change. Using a different accounting policy is possible only affect the allocation of financial results on accounting periods.

Keywords: Accounting policies, financial results, financial statements.